

brat *frančišek* 5

*Vse odpuščanje, vsa milost,
vsa slava vseh spokornikov,
vseh pravičnih, vseh zveličanih,
ki se v nebesih skupaj radujejo.*

(1 FVod)

- Povezani z nebeško Cerkvijo
- Šola skupnosti Kaprije
- s. Avrelija Bednar
- Festival družin
- Okolje in papež Frančišek
- Anino romanje

- 3 **Urednikova beseda**
- 4 **Frančiškova duhovnost**
Povezani z nebeško Cerkvijo
Duh Assisija
- 12 **Naša evangelizacija**
Poletna šola skupnosti Kaprije
S. Avrelija Bednar
- 16 **Iz naših družin**
Klarina karizma
Znani člani OFS – Jožef Klekl, starejši
In naj molijo za rajne
- 23 **Frančiškov svetni red**
Frančiškov svetni red na Festivalu družin
na Rogli
Duhovna obnova krajevnega bratstva OFS
Kamnik v Nazarjah
Frančiškov svetni red in Aritours vas vabita
na romanje v Nemčijo
»Pojdi človeku naproti!«
Srečanje krajevnega bratstva Nazarje in Mozirje
- 30 **Pravičnost in mir**
Skrb za stvarstvo je ena od prednostnih nalog
pontifikata papeža Frančiška
- 33 **Razvedrilo**
Nagradni okvir
- 34 **Korenine in sadovi**
Javier Garrido: Rožice sv. Frančiška (8)
- 36 **Sveta dežela**
Novice iz Svete dežele
Občni zbor DPSD
Anino romanje
Srebrni jubilej Komisariata
za Sveto deželo v Sloveniji

Fotografija na naslovnici: V letu vere smo na prvih treh naslovnica imeli prikazane upodobitve treh Božjih oseb, Očeta, Sina in Duha, ki so središče naše veroizpovedi, v prejšnji številki pa upodobitev Svete Trojice. Tokrat smo simbolično želeli prikazati Cerkev, ki je tudi predmet naše veroizpovedi.

Brat Frančišek – ISSN 1408-0192.
GLASILO FRANČIŠKOVEGA SVETNEGA REDA (OFS)
V SLOVENIJI.

Revija izhaja šestkrat letno.

Izdajatelj:

Založba Brat Frančišek, Prešernov trg 4,
1000 Ljubljana, Slovenija, www.ofm.si/zbff/

Za založbo:

Miran Špelič OFM

Člani uredniškega odbora:

Jernej Kurinčič OFM (glavni in odgovorni urednik)

Peter Skoberne FSR (naslovnica)

sestre FMM (Naša evangelizacija)

Metod in Mateja Trajbarič FSR (Frančiškov svetni red);

Prispevke za rubriko FSR pošljite na e-pošto:
metod.trajbaric@fsr.si

Prispevke pošljite do 2. 10. 2013

Gregor Pavlič FSR (Razvedrilo)

NS FRAMA (Mladi Frančišku)

Jernej Kurinčič OFM (Pravičnost in mir)

Miran Špelič OFM (Korenine in sadovi, Naše knjige)

Benjamin Tomažič (Napovednik)

Peter Lavrih OFM (Sveta dežela)

Logotip rubrik:

Aleš Porenta

Fotografija na naslovnici:

Internet; Pogled s kupole sv. Petra, Rim

Fotografije na straneh 3, 13 - 15, 30 - 32:

A. Cvelbar

Oblikovanje in priprava:

Tina Bruno, Založba Brat Frančišek

Tisk:

Tiskarna Pleško, Medvode

Naklada:

2300

Naslov uredništva:

Küzmičeva 6, SI-1000 Ljubljana; tel.: 0590-717-25

ali 040-644-164;

E-mail: revija.brat.francisek@ofm.si;

faks 01 24 29 313;

Rokopisov in slik ne vračamo.

Revija se vzdržuje s prostovoljnimi prispevki.

Prispevke nakazujte na:

Narodni svet FSR Slovenije, Prešernov trg 4, 1000

Ljubljana

TRR SI56-2420-1900-4608-820 Raiffeisen banka d.d.

Maribor; sklic na 00 700-13

Glasilo izhaja z dovoljenjem cerkvenih oblasti.

Dragi bratje in sestre!

Hvala Bogu se je po dolgem vročem poletju vsaj malce ohladilo. Zemlja je žejno vpila po vodi, mi pa smo bežali v senco in že komaj čakali na konec poletne vročine. Preizkusili smo že vse recepte, a rekordna vročina je pač zahtevala svoje. Sedaj pa se lahko nadejamo, da nam ne bo več posebno vroče. Ravno nasprotno, že nas grize med rebra mraz. Kaj kmalu nam bo vsaka toplota silno godila. Naj vam naš papirnati bratec pomaga, da boste lažje prenesli prehod med tropsko vročino in jesensko svežino. V takem času je najlepše sedeti nekje na toplem, skozi okno opazovati dozorevanje stvarstva in listati po dobrem branju.

Ker je leto vere, se tokrat v rubriki o Frančiškovi duhovnosti ustavimo pri *občestvu svetih*. Spet se bliža obletnica »Duha Assisija« in tega se spominjamo tudi v tokratni številki (kot že v nekaj prejšnjih). Posebna vrsta evangelizacije je delo z mladimi in tokrat se bomo seznanili s »šolo skupnosti« na jadranskem otoku Kaprije. V pogovoru nam bo spregovorila s. Avrelija Bednar. Posebno lepo srečanje je bil letos Festival družin, tam so bile tudi družine iz Frančiškovega svetnega reda. Počitnice za brate in sestre OFS nikakor ne pomenijo, da so tudi duhovno »v odklopu«, temveč je dopustniški čas idealna priložnost, da poskrbimo tudi za duha, pa naj bo v Nazarjah ali Kamniku. Naš papež Frančišek iz dneva v dan preseneča s svojimi dejanji preprostosti in neposrednosti ter tako kot za stavo razbija stereotipe o papeštvu in Vatikanu. Tokrat se bomo podrobneje seznanili z njegovo dejavnostjo za zaščito okolja. Kot vedno vas vabimo tudi malce na pot. Pa poročamo s popotovanj, recimo z Aninega romanja. Če pa boste ostali kar doma, se podajte vsaj na tisto najpomembnejšo pot, namreč pot do nebes, pot Duha. In na teh in onih poteh naj vas obilno spremlja Božji blagoslov.

Mir in dobro!
br. Jernej

Povezani z nebeško Cerkvijo

Ko obhajamo leto vere, ne smemo pozabiti še na eno razsežnost, še na eno pomembno »skupino« Cerkve, na občestvo svetih. Pregovor pravi: »Proč od oči, proč od srca«, in tako se tudi nam lahko zgodi, da spregledamo pomen, ki ga ima občestvo svetih za nas. Da pozabimo, da so tudi oni (pomemben) del naše skupnosti. Toliko bolj je to pomembno v časih krize in preizkušenj.

Kristjani verjamemo, da s smrtjo ni vsega konec. Da se naše življenje po smrti nadaljuje, v Božji moči, na drugačen način. Če je vse tako, kot je treba, se nadaljuje v nebesih, kjer smo za vedno eno z Bogom – to je življenje, ki so se ga mnogi kristjani tako veselili, da so tukajšnje življenje imenovali solzno

dolino inn imeli šele posmrtnost za »pravo« življenje, vredno tega imena. To zemeljsko življenje je, tako verujemo, le bled predokus tega, kar nam je namenjeno po smrti, če nam bo Božja sodba milostljiva. In zato nas smrti ni strah – vsaj ne tako zelo, kot če bi bilo z njo vsega čisto konec.

O tistem življenju ne vemo prav dosti. Vsake toliko se sicer pojavi kdo, ki trdi, da je te stvari videl, pa se potem še vrnil nazaj v življenje. Ampak teh stvari nam ni treba verjeti in pogosto je od njih več zmede kot koristi. Sploh ker –prav nenavadno – takšni »povratniki« ponavadi bolj govorijo o peklu in vicah kot o nebesih. Kar pa verujemo in vemo, izhaja iz tega, kakšen je naš Bog in kaj nam je razodel v Božji besedi. Sicer je v Svetem pismu težko ločiti, koliko in kako govori o zemeljskem (materialnem), koliko pa o nebeškem Božjem kraljestvu. Vendar so marsikateri podobe v

njem zelo zgovorne in nas napolnjujejo z obilo upanja. Recimo podoba nebeškega Jeruzalema, večnega in popolnega mesta. Ko izkušamo, kako krhke in nepopolne so naše zemeljske tvorbe, zgradbe in ideje, nam je v veliko tolažbo, da bomo pa nekoč, na koncu uživali popolno državo, popolno mesto: prostor pravičnosti in miru, kjer ne bo več korupcije in krize, ne bo brezposelnosti in socialnih stisk, ne bo strahu in vojne. Ne bo več preprirov in nasilja, med seboj bomo končno v miru. Naša različnost nam bo samo bogastvo, ne pa vir težav in trpljenja. Med nami bo zaupanje in veselje. In to bo trajalo večno. Ker verjamemo, da je tako, se nam smrti res ni treba bati.

Če so torej naši pokojni v takšnem stanju, smo lahko zanje kvečjemu veseli. A tega pač ne vemo zagotovo. Le za nekatere je Cerkev tako gotova, da to tudi razglasi, te potem imenujemo blažene in svete. Za ostale pa bomo v negotovosti, dokler jih ne srečamo v onstranstvu. Da bi dosegli nebesa, jim pač, odkar so umrli, ne moremo pomagati kar tako, vsa zemeljska sredstva odpadejo – za onstranstvo gotovo niso učinkovita. Vedno pa lahko za svoje pokojne molimo. Najlepša in najbogatejša prošnja za pokojne pa je, če po njihovem namenu obhajamo sveto mašo. Žal se dandanes na to spomni vse manj ljudi. Čeprav mi le stežka pomagamo pokojnim, pa so oni iz onstranstva lahko z

nami še kako povezani in verjamemo, da Božja previdnost to dopušča. Tudi o takšni vrsti pomoči le stežka dokazljivo govorimo, ker je pač le onstranska. Vendar vanjo verujemo. Verujemo, da so pokojni, ki se že veselijo pri Bogu, z nami tesno povezani in tako tvorijo pomemben del naše Cerkve. V naši skupnosti so del, ki mu je že »vse jasno«, in zato lahko ogromno prispevajo k našemu blagostanju. Pomembno je, da na to »poveljano Cerkev« ne pozablamo. Najbolj vsakdanji izraz te povezanosti je naše češčenje svetnikov in zatekanje k njim. A svetniki so samo znani in razglašeni člani te skupnosti, v njej pa so še mnogi drugi – verujemo, da tudi mnogi naši prijatelji, sorodniki in znanci. Vsi skupaj, mi na tem svetu in oni na drugem, skupaj tvorimo Jezusovo telo in nevesto, ki je Cerkev. Jezus je premagal smrt, z njim jo bomo premagali tudi mi. Poveljano Cerkev je prva priča tega.

br. Jernej

Duh Assisija

3. ŠTIRI ZNAMENJA IN SIMBOLI DUHA ASSISIJA

»Ko se zvečeri, pravite: »Lepo bo; kajti nebo žari,« in zjutraj: »Danes bo viharno; nebo temačno žari«. Obličje neba torej znate presojati, znamenj časov pa ne morete« (Mt 16,2-3).

Znamenje in simbol sta dva bistvena elementa v človekovem življenju. Znamenje je resničnost, obdano z lastno trdnostjo, ki pa kaže na neko drugo resničnost: dim je na primer znamenje ognja. Simbol in znamenje. Izvirno so ga imenovali »symbolon«, simbol, stvar, razdeljeno na pol, katere deli so ponovno združeni omogočali lastnikom, da so se prepoznali. Šlo je za znamenje, namenjeno prepoznavanju. Simbol je torej znamenje, ki kaže neko nevidno resničnost in omogoča dostop do srca skrivnosti.

Za zgodovinarja religij Mircea Eliadeja je religiozni človek (*homo religiosus*) človek simbolov (*homo symbolicus*) in v luči te trditve J. Ries trdi, da je simbol človekova osebna izkaznica, razkrivalec skrivnosti in izvir ustvarjalnosti. Simboli torej ohranjajo vez z globokimi izviri življenja, ker izražajo svetost živetege. Religioznega človeka postavljajo v stik s svetim in postajajo tudi sredstva komu-

nikacije med ljudmi. Molitvene dneve za mir v Assisiju so animirali razni simboli, nekatere je podarila narava, druge so izbrali organizatorji: mavrica, veter, oljne svetilke in oljka. Štiri znamenja in simboli, ki so predstavnikom raznih religij pomagali odkriti prisotnost Božjega, komunicirati med seboj, se prepoznati in se obrniti k Bogu (vsak na svoj način), da bi dosegli tisti rezultat, za katerega zgodovina dokazuje, da ni v človeški moči: dar miru.

Brez komentarja navajamo izbor pomenljivih besedil o štirih znamenjih in simbolih.

3.1. MAVRICA

27. oktober 1986: »Ko se je ob koncu sivega jutra na asiškem nebu prikazala mavrica, so poglavarji religij, združeni s preroško drznostjo, od enega izmed njih, Janeza Pavla II., zaslišali nujen klic k

bratskemu življenju; nihče ni mogel več dvomiti, da je molitev povzročila tisto znamenje zaveze med Bogom in Noetovimi potomci. V katedrali sv. Rufina, ko so si odgovorni za krščanske Cerkve izmenjali pozdrav miru, sem videl solze na nekaterih obrazih, tudi na obrazih pomembnih oseb.«

3.2. VETER

24. januar 2002: »Pojdite prihodnosti naproti z visoko dvignjeno baklo miru. Njene luči potrebuje svet. Človek je govoril. Govorili so mnogi tukaj prisotni. Govoril je tudi veter, močan veter. Sveto pismo pravi: »Veter veje, koder hoče ...« (Jn 3,8). Da bi danes ta Sveti Duh hotel govoriti srcem vseh nas prisotnih. Simbolizira ga tisti veter, ki je spremljal človeške besede, ki smo jih vsi poslušali. Hvala!«

3.3. OLJNA SVETILKA

9. januar 1993: »V pričakovanju slavljenja Boga pri sveti maši jutri zjutraj, na spominski dan Gospodovega krsta, in ob začetku razglašanja dobre novice

o miru zaupajmo luč svetilk bratom in sestram, ki so najmlajši v našem zboru. Ponesite luč Kneza miru na ulice in ceste mesta, med ljudi in v njihove domove. Naj bo Assisi zopet imenovan »Vzhod«. Svetloba te noči, polne upanja, naj gre od tukaj do bratov in sester v deželah, ki trpijo zaradi vseh oblik vojne, in naj se spremeni zanje v roso miru.«

3.4. OLJKA

24. januar 2002: »Dan v Assisiju se ne konča samo z mnogimi besedami, izrečenimi na odru v velikosti nekaj kvadratnih metrov, z rdečo preprogo in oljko kot edinim scenskim elementom. S tega kraja, ki je bil za nekaj ur neke vrste majhna OZN vere, ob vznožju velike bazilike svetega Frančiška, gre vsak dalje s točno nalogo, izgovorjeno v različnih jezikih in na različne načine, a z istim namenom. [...] Takoj zatem je papež izrekel svoj slovesni »Nikoli več« in nato je prižiganje svetilk in izmenjava pozdrava miru zapečatila slovesnost.«

4. ŽIVETI DUHA ASSISIJA

NA VAS JE, MANJŠI BRATJE, DA DASTE ODGOVOR DANAŠNJEMU ČLOVEKU

Ko je Janez Pavel II. izbral Assisi za molitvena srečanja za mir, je odkrito nakazal svojo izbiro, da bi se vse nadaljevalo v Frančiškovi luči. Nekako je zaupal manjšim bratom prizadevanje za ekumenizem, medverski dialog, za pravičnost in mir, za ohranjanje stvarstva ... Vabim manjše brate, da bi živeli sporočilo, ki izvira iz molitvenega srečanja 27. oktobra 1986: »Mik, s katerim sveti Frančišek privablja k sebi vernike in nevernike, je ogromen: to smo skupaj ugotovili tudi na nepozabnem molitvenem srečanju v Assisiju 27. oktobra 1986. Med številnimi potmi, ki jih Božje usmiljenje odpira pred ljudmi, ki iščejo resnico, je tista, ki jo je prehodil sveti Frančišek, mogoče najbolj bogata s spodbudami: gotovo je, da tudi danes sveti Frančišek mnoge duše privablja z mikavnostjo izvirne in očarljive izkušnje. Predvsem manjši bratje se morajo tega spominjati, odkar se predstavljajo kot njegovi sodobniki ... Kar je nekoč bil Frančiškov program, je tudi vaš današnji program. Gre za trdno verovanje, da tudi danes evangelij ni izgubil niti delčka svoje energije, ki spreminja; da je tudi danes, tako kot v časih svetega Frančiška, evangelij Božja moč za odrešenje vseh, ki verujejo. In prav to odrešenijsko moč potrebuje današnji svet.«

Papeževo vabilo je še bolj konkretno: »Na vas je torej, manjši bratje, da na prvem mestu in kot taki daste odgovor današnjemu človeku, ga vzgajate k prave- mu pogledu in k dostojni uporabi stvari, sodelujete pri oblikovanju njegove vesti glede na notranjo svetlo in uravnoteženo

voljo. Vaša pomembna tovrstna prisotnost lahko veliko pomeni za mir in za napredek človeštva ter za ponovno pridobitev pristnih krščanskih vrednot. Kot sinovi svetnika evangelijskega uboštva, človeka miru, prijatelja narave ste najbolj- ši razlagalci sporočila, ki ga je Frančišek predal ljudem svojega stoletja, sporočila, ki je vedno aktualno zaradi svoje moči prenavljanja vesti in družbe.«

Tudi papež Benedikt XVI. se je tako obrnil na brate minorite, zbrane leta 2007 v Assisiju na generalnem kapitlju: »Manjšim bratom minoritom je bilo naročeno, da so predvsem oznanjevalci Kristusa: naj vse vabijo z blagostjo in zaupanjem, v dialoški drži, a vedno ponujajo goreče pričevanje edinega Odrešenika. Naj bodo pričevalci »lepote« Boga, ki jo je Frančišek znal opevati z občudovanjem krasote stvarstva.«

Kako odgovoriti na te pozive? Protislovno bi bilo, da bi poziv, da bi dali mir med ljudmi v središče molitve in verskega prizadevanja, večinoma sprejeli verniki drugih verstev, ki bi mu sledili, in bi ga zanemarjali tisti, ki so najbližji in izbrani papeževi otroci. Odgovor lahko razumemo kot nenehno spreobračanje, kot očiščevanje, vedno bolj pripravljeno na sprejemanje navdihov Duha. »Duha ne ugašajte. Preroštev ne zaničujte. Vse preizkušajte in kar je dobro, obdržite. Zla, pa naj bo kakršno koli, se vzdržite« (1 Tes 5,19-22).

»Duh Assisija« bi bilo treba posredovati novim generacijam. To je bila želja božjega služabnika Janeza Pavla II., ki je napisal: »Moramo ohraniti živega pristnega »duha Assisija«, ne samo zaradi dolžnosti doslednosti in zvestobe, temveč tudi zato, da ponudimo razlog upanja bodočim generacijam. V mestu Ubožca smo začeli skupno pot, ki se mora nadaljevati, ne da bi, seveda, izključili iskanje drugih poti in novih sredstev za trden mir, zgrajen na duhovnih temeljih.«

ALI »DUH ASSISIJA« ŠE VEJE?

Molitveno srečanje za mir, ki je bilo v Assisiju 27. oktobra 1986, je zbudilo številne pobude v raznih delih sveta preko raznih ustanov in organizacij. Seznam bi bil precej dolg.

Frančiškova družina je skušala ure- sničiti pozive obeh papežev s širjenjem »duha Assisija«. Veliko strokovnjakov meni, da je bilo kljub izrečenim in napisanim besedam, narejenega še malo: »Spominske slovesnosti, čeprav številne, niso znale osvoboditi vseh tistih potrebnih energij za širjenje »duha Assisija«.

Red manjših bratov minoritov je vendarle skušal zbrati in podpirati to poslanstvo »v duhu Assisija« z gojenjem in širjenjem, kar je samostan v Assisiju delal že mnogo let v nekaterih od teh smeri.

Generalni kapitelj manjših bratov minoritov leta 1989 je ustanovil Med-

narodni frančiškanski center za dialog (CEFID). Z vsemi omejitvami, ki jih je imel in jih lahko še ima, centru še vedno mnogi »zavidajo«. Delo, ki se je začelo pred mnogimi leti, spodbuja zadnji generalni kapitelj v Assisiju (2007) in sledi smernicam, ki vodijo v prihodnost. »Duh Assisija« so naši bratje ponesli na več strani sveta in ustvarila se je osnova za delo, na katero nismo bili pozorni ali pa je bila rezervirana samo za odgovor- ne za delo. Red manjših bratov minoritov ima danes po svetu sedem centrov za dialog in številni bratje delajo na tem področju in spodbujajo »duha Assisija«.

Lahko je soditi in polemizirati, težje pa se je postaviti na mesto drugega, ki zna kritično oceniti svoja dejanja, svoje premike v življenju ter išče alternativne in ustvarjalne rešitve. Kljub problemom, vezanim na krizo posvečenega življenja, in kljub vsemu, kar prinašajo, znotraj našega reda ni nikoli manjkala skrb, da bi bili bolj pomenljivi v svetu, ki se spreminja. Odprtje dialogu v »duhu Assisija« ni več preprosta opcija frančiškovega življenja. Je sestavni del njegovega načrta in ga omenja večina dokumentov reda. In mogoče bo prav ta odprtost dala nov dih našemu življenju.

Obstaja prepričanje, da upanje na bolj- še čase zahteva in pomeni konkretno rast, veliko skupnega dela, vlaganja v človeške vire, iskanje sredstev in ljudi, intenzivno skupno razmišljanje, izdelovanje strategij in vedenje, ki sledi iz tega: in morali bi dobiti kakšen rezultat, po Božji dobroti, s »kančkom« človeške logike ter z veliko navdušenega služenja. Zato je glavni cilj dejavnosti generalnega delegata za ekumenizem in medverski dialog iskanje sodelavcev, ozaveščanje in oblikovanje bratov, o tem govori tudi predlog za prizadevanje reda glede ekumenizma in

medverskega dialoga, ki ga je potrdil generalni kapitelj minoritov v Assisiju 2007.

Nekateri verjamejo in skušajo povečati zanimanje in zavest o vrednotah dela na področju dialoga, drugi so kritični do dialoga na splošno in včasih mogoče polemični do tega, kar je red doslej naredil v tej zvezi. Vendar smo pogosto preveč površni in ocenjujemo stvari ne po njihovem namenu in vsebini, ampak zahtevamo takojšnje rezultate in praktično uporabnost. Treba pa je iti do izvira in videti poštenost namenov in zavest, da Duh lahko deluje tudi preko človeških omejitev vsakega izmed nas.

Potrebujemo širši in pozitivnejši pogled in več zaupanja v čakanje. V tem trenutku mora rasti človeška podpora, ki se pusti privabiti pomembnosti dialoga med verstvi in kulturami, ki je vedno bolj potreben.

»Duh Assisija« še vedno veje v naših skupnostih in pušča svoje sledi v trojni razsežnosti:

- ☞ Spomin: sveti spomin, zvestoba prvotnemu navdihu po sledih Kristusa, ki je naš začetek, naša pot in naš voditelj.
- ☞ Pričevanje: prisotnost, sprejemanje, dialog.
- ☞ Preroštvo: prej kot dejanja in pobude obstoj gostoljubne skupnosti, uboge, majhne, moleče in preroške.

IN MI ZDAJ ... KAJ NAJ STORIMO?

Sprejeti »duha Assisija« skoraj kot način življenja, z iskanjem vedno bolj učinkovitih znamenj, da bi ga lahko uresničili in ga izrazili preko molitve, življenjskega pričevanja, evangelizacije, oznanjevanja in dialoga. Biti znamenje »duha Assisija«.

Živo se zavedati odgovornosti, da smo glasniki »duha Assisija« za kristjane in vernike, ki pripadajo drugim verstvom, pa tudi za nevernike oziroma ateiste.

Poglobiti teme ekumenskega in medverskega dialoga v luči »duha Assisija«.

Ponuditi ekumensko in medversko formacijo vsem tistim, ki se za to zanimajo, predvsem mladim bratom v formaciji.

Inkulturacija Frančiškove karizme in »duha Assisija« v različnih kulturah.

Čutiti našo prisotnost v Assisiju kot temeljno, ne samo zaradi groba svetega Frančiška in Bazilike, tudi zaradi novih dejavnosti, vezanih na dialog, ki ob grobu Ubožca in Baziliki postajajo vedno jasnejše in bodo zahtevale vedno več prizadevanja.

Z večjo soudeležbo sodelovati v centrih za ekumenski in medverski dialog, pravičnost, mir, ekologijo ..., ki so v našem Redu postavljeni za to poslanstvo.

Biti protagonisti. Ne predajati naloge »uteleševanja duha Assisija« drugim osebam ali strukturam. Ne moremo biti vedno na oknu samo zato, da gledamo, kaj se dogaja. Gradbišče je odprto, treba si je zavhati rokave.

ASIŠKIH DESET ZAPOVEDI ZA MIR, 24. JANUAR 2002

1. Obvežemo se, da bomo oznanjali naše trdno prepričanje, da sta nasilje in terorizem nasprotna pravemu verskemu duhu, in obsodili vsako nasilje in vojno v imenu Boga ali vere. Obvežemo se, da bomo naredili vse, kar je mogoče, da bi izkoreninili razloge terorizma.

2. Obvežemo se, da bomo vzgajali ljudi k medsebojnemu spoštovanju, da bi dosegli mirno in solidarno sobivanje med člani različnih etnij, kultur in religij.

3. Obvežemo se, da bomo spodbujali kulturo dialoga, da bomo razvijali medsebojno razumevanje in zaupanje med posamezniki in ljudmi, kajti to so pogoji za resnični mir.

4. Obvežemo se, da bomo varovali pravico vsake osebe, da bo imela človeka vredno življenje v skladu s svojo kulturno identiteto in bo lahko svobodno ustanovila lastno družino.

5. Obvežemo se, da bomo z iskrenostjo in potrpežljivostjo iskali dialog, ne da bi imeli to, kar nas ločuje, za neki nepremostljiv zid, temveč da bi nasprotno priznavali, da soočanje z različnostjo drugih lahko postane priložnost za večje medsebojno razumevanje.

6. Obvežemo se, da si bomo medsebojno odpustili napake in predsodke preteklosti in sedanjosti ter se podpirali v skupnem trudu, da bi premagali egoizem in zlorabo, sovraštvo in nasilje, in da bi se iz preteklosti naučili, da mir brez pravice ni pravi mir.

7. Obvežemo se, da bomo blizu tistim, ki trpijo zaradi revščine in zapuščenosti, glasniki tistih, ki nimajo glasu, in da bomo konkretno delovali za premoščanje tovrstnih situacij v prepričanju da nihče ne more biti srečen sam.

8. Obvežemo se, da bomo sprejeli krik tistih, ki nočejo nasilja in zla, in želimo prispevati z vsemi svojimi močmi, da bi dali človeštvu našega časa neko resnično upanje na pravičnost in mir.

9. Obvežemo se, da bomo podpirali kakršno koli pobudo, ki bo spodbujala prijateljstvo med narodi, v prepričanju, da v odsotnosti nekega trdnega razumevanja med ljudstvi tehnološki napredek izpostavlja svet rastočim tveganjem uničenja in smrti.

10. Obvežemo se, da bomo odgovorne za narode prosili, da vložijo ves možen trud v to, da bi se na državni in mednarodni ravni zgradil in utrdil svet solidarnosti in miru, ki temelji na pravičnosti.

Prevod Kristina Škibin

Poletna šola skupnosti Kaprije

Letošnje zelo vroče poletje se počasi poslavlja. Gotovo je v vsakem od nas kakšen lep spomin na počitnikovanje, sproščenost v naravi, nova srečanja in spoznanja. Svoja doživetja letošnjega poletja bosta podelila z nami Iva Horvat in Janez Jeromen, duhovnik novomeške škofije. Oba sta se udeležila Poletne šole skupnosti na Kaprijah, ki jo organizira Skupnost katoliške mladine (SKAM). Kdor še ne ve, kaj je SKAM, bo to izvedel iz naslednje kratke predstavitve. Društvo SKAM združuje mlade v Katoliški cerkvi v Sloveniji in jih vzgaja za življenje po evangeliju. Cilj njihove vzgojne poti je oblikovati zrelega, odraslega človeka z jasnim prepoznavanjem osebne življenjske poklicnosti, poslanstva in odločitve zanj. Ob pestrem programu v času šolskega leta pripravljajo tudi nekaj za poletje, in sicer Poletno šolo skupnosti (PŠS).

To je tedenski program skupnega življenja, učenja, druženja, počitnikovanja, umirjanja in odkrivanja lepote Božjega stvarstva tako v samem sebi in svojih bližnjih kakor tudi v lepoti narave, ki nas obdaja. PŠS je čudovit teden realnega sobivanja, usklajevanja, kompromisov in osebne rasti. Poslanstvo PŠS Kaprije je mladim omogočiti izkušnjo zdravega in dejavnega življenja v skupnosti, da bi rasli za polnost življenja v družinskem in družbenem okolju. Temeljni namen je, da si skupaj prizadevamo za sooblikovanje življenja

skupnosti, se spodbujamo k sprejemanju in ovrednotenju njenih močnih in šibkih trenutkov ter gradimo osebne odnose v državah zastojnosti, jasnosti in sproščenosti. Pa poglejmo kaj sta nam o PŠS povedala Iva in Janez, ki sta na PŠS imela svoje poslanstvo, Iva kot oskrbnica, Janez kot »navzočnež«.

Moram priznati, da me je ta naslov (Poletna šola skupnosti) zelo pritegnil, ker je v nasprotju z vsem, na kar me običajno asociira beseda šola. Kakšna je lahko šola med počitnicami, na morju, in še to v zelo dobri družbi? Kako se lahko takrat kaj koristnega naučiš? Preverila sem in se udeležila. Naučila sem se ogromno koristnega za življenje in to šolo bi priporočila vsem.

Sama sem se te šole udeležila kot oskrbnica, kar pomeni, da sem bila odgovorna za tehnično stran našega bivanja na Kaprijah in sem bila del ekipe voditeljev. S tem sem lahko lažje videla in začutila, kakšen vpliv ima ta šola na udeležence. To je teden življenja v skupnosti, kjer sodelujemo, skrbimo drug za drugega, igramo družabne igre, kuhamo, pospravljamo, hodimo na plažo in se kopamo v morju. Vse delamo skupaj, kar pomeni, da je veliko pogovorov, deljenja svojih občutij, usklajevanja in pa seveda kdaj pa kdaj kakšnih konfliktov, ki se jih učimo razreševati. Zdi se mi, da v enem tednu preizkusiš prav vse, kar vsebuje vsakdanje življenje, če se tega zavedaš ali ne. Najbolj pri vsem tem pa mi je všeč, da se ne učimo samo uporabljati glave, ampak predvsem srce – torej ljubiti in »preživeti« v skupnosti, med ljudmi, ki so ti v tem času podarjeni, pa čeprav se z njimi ne razumeš preveč dobro. Kmalu namreč ugotoviš, da so vsi ljudje v osnovi dobre

osebe in da je vredno vztrajati, spoznati sočloveka in ga sprejeti takšnega, kakršen je.

Program Kaprij je v grobem razdeljen na tri dele: služenje, vsebinski del in popoldansko kopanje. Predvsem bi rada poudarila služenje, ki se mi zdi zelo pomembno v življenju. Služenje nima nobene veze s sužnji ali ne-svobodo, ampak predvsem z ljubeznijo. Na Kaprijah je bilo v dnevnem redu trikrat na dan. To pomeni, da so bili udeleženci razdeljeni v pet skupin, vsaka skupina pa je bila odgovorna za nekaj, da je lahko celotna skupnost normalno delovala. Ena skupina je kuhala, druga molila, tretja čistila hišo, četrta pripravljala na mizo in nam stregla, peta pa je pomivala posodo. V enem tednu je vsak preizkusil vse, se marsikaj novega naučil, a hkrati v celotni skupnosti veliko dobrega naredil. To je služenje drugim. Vredno je to živeti, saj s tem osrečuješ druge in sebe.

Iva Horvat

V Poletno šolo skupnosti Kaprije (PŠS Kaprije) sem bil leta 2009 povabljen kot »opazovalec«, to se pravi »navzočnež« na preizkušnji. Opazovalec zato, ker bo moja dodatna naloga, da kritično opazujem program. In »navzočnež«? Težko sem si predstavljal, kakšno bo pravzaprav moje delo v tistem tednu PŠS Kaprije. Moja vloga bo torej, da bom med udeleženci navzoč. Zato kot navzočnež tudi ne bom imel nobenega drugega dela razen tega, da pripravim kratko jutranjo in večerno molitev (ki naj bo povezana s tem, kar tisti dan kot skupnost živimo in doživljamo).

Prve dni ni bilo lahko: kaj naj torej delam, če je moja naloga le to, da sem z

mladimi? Po dveh dneh iskanja in negotovosti sem ugotovil, da je zelo naporno, če se trudim biti res dobro in pristno, neprisiljeno navzoč. Hkrati pa je dobra, kakovostna navzočnost tako zelo dobrodošla in jo udeleženci lepo sprejemajo. V naslednjih dneh mi je postajalo vedno bolj jasno, da vloga navzočneža ni kakšna nova domislica. Kot navzočnež sem namreč znova odkrival eno temeljnih razsežnosti duhovniške in vzgojiteljske službe: karkoli že delamo kot duhovniki ali vzgojitelji – učimo verouk, opravljamo bogoslužje, sodelujemo pri oratoriju, pri izvedbi PŠS Kaprije – vedno smo najprej s tistimi, h katerim smo poslani.

Seveda ni namen kakovostne navzočnosti samo to, da bi zgolj opazovali, kaj kdo doživlja in živi, vendar je to tista razsežnost navzočnosti, na podlagi katere lahko prepoznamo pravi čas, da posežemo v proces, čas, ko je treba kaj storiti ali reči, se pogovoriti. Najbolj pogost primer so seveda razni spori. V skupnosti tako različnih ljudi se vedno pojavijo, saj je veliko skupnega dela in skupnih odgovornosti, še več pa različnih interesov. Včasih pa gre tudi za osebne stiske.

Odločitev, kdaj in kako poseči v tak proces, ni vedno lahka. Če to storimo prehitro, lahko udeleženi odvzamemo priložnost za rast, ker zmanjšamo njihovo osebno odgovornost in zaupanje, da so sposobni sami obvladati položaj in najti rešitev. Če posežemo prepozno, pa s tem po nepotrebnem podaljšujemo in zapletamo stisko.

Dostikrat udeleženci sami na neki način povedo, kdaj si želijo, da v dogajanje poseže voditelj. Včasih je to povabilo povsem jasno izrečeno, včasih pa gre le za zbujanje pozornosti. Pri tem ima kakovostna navzočnost voditeljske ekipe ključno vlogo; pristen stik hkrati pomirja in izziva. Pomirja, ker daje varnost: čas, ki ga člani voditeljske ekipe preživijo z mladimi, zanimanje za njihov svet, odkrivanje darov, pogovori – vse to jim daje čutiti, da so vredni in dragoceni. Po drugi strani pa kakovostna navzočnost tudi izziva: pod vprašaj postavlja že izdelana stališča mladih, je nekakšno ogledalo, ki jim pomaga, da bolje vidijo svoj položaj, pomeni tudi možnost za drugačen pogled in nove rešitve.

Eden od načinov poseganja v konfliktno procese je tudi to, da jih skušamo ovrednotiti. To pomeni, da tega, kar se je spornega ali neprijetnega zgodilo in vpliva na celotno skupnost, ne pometemo pod preprogo, ampak ubesedimo. Ne zato, da bi obsojali, ampak ker je

vsak konflikt tudi priložnost za rast. Ni bojevanje, ampak iskanje poti v prihodnost. Ovrednotenje pomeni, da skupaj z udeleženci iščemo jasn pogled na to, kar se je zgodilo, in kakšen je pomen tega. Tako poskušamo stvari postaviti na pravo mesto vsi skupaj in vsak pri sebi. Včasih je ovrednotenje proces, ki traja več dni, kar ni vedno lahko zdržati. Pri tem je zelo pomembno, da voditelj ne obsoja, ampak spodbuja izražanje misli in medsebojno poslušanje.

Tudi sama voditeljska ekipa je zgled skupnosti. V njej se dogaja marsikaj. Pomembno je, da v skupini vzdržujemo stik med seboj in skrbimo za medsebojne odnose – da smo kakovostno navzoči tudi drug za drugega. Ko v odnosih zadiši po procesu, po reševanju nesporazumov in po postopni rasti, mladi to vidijo in se učijo. Glede tega so izredno dobri opazovalci. To je preizkušnja za nas, da smo voditelji sami sposobni živeti konkretno skupnost, zdržati spore in jih reševati.

Od voditeljske ekipe to zahteva časa in moči. Kakovostna navzočnost namreč združuje več zahtevnih kreposti. Ena ključnih je jasna komunikacija, ki je lahko za nas velik izziv, kaj hitro namreč lahko postane tudi groba. Z jasno in grobo komunikacijo pa drugega ranimo, ker ga ne upoštevamo – vso moč vložimo v to, da posredujemo svojo misel, ne zanima pa nas, v kakšnem položaju je sogovornik in kaj doživlja. Informacija je v tem primeru pomembnejša od človeka, od tistega, ki mu je namenjena. Jasna komunikacija predpostavlja, da zaznavamo sogovornika, njegov položaj. Če hočemo, da naša informacija

doseže drugega, ga moramo najprej spoštovati in upoštevati njegov položaj. Tako lahko uvidimo, kaj lahko sprejme, do kakšne mere ga lahko izzovemo. To pomeni, da čutimo sebe in drugega, smo v stiku z njim in s seboj – smo kakovostno navzoči.

Druga takih izzivalnih in pomirjujočih kreposti je notranja prostost. To lahko okusiš le ob nekom, ki je notranje prost, ob nekom, ki se ne obremenjuje s tem, da bi se uveljavljal – preprosto zato, ker ve, da ga Bog ljubi in je zaradi tega dragocen. Tak človek je prost, da lahko s kom drugim prehodi določeno skupno pot. Notranja prostost je ključna pri reševanju sporov. Pri reševanju sporov moramo iti iz sebe. Spor se zelo težko razreši, če nismo sami pripravljeni spremeniti svojega pogleda, kadar se izkaže, da nimamo prav. Pri pravem mnenju pa je seveda treba vztrajati. Da lahko to pravilno razberemo, je še kako pomembno, da ne čutimo posebne potrebe po uveljavljanju. Tudi takrat, ko imamo prav, je treba upoštevati drugega. Včasih se je treba celo umakniti iz spora, kadar bi vztrajanje pomenilo, da drugega stremo, pohodimo. Tudi v tem velja zakon postopnosti, vsakdo potrebuje čas za rast.

Kot voditeljska ekipa želimo omogočiti mladim, da okusijo življenje in vrednote zdrave skupnosti. Voditelji lahko nekaj od tega posredujemo s pomočjo posebnih metod, marsikaj pa lahko posredujemo le z lastnim zgledom, s tem, kar smo, in s tem, kako se odzivamo – s tem, da smo kakovostno navzoči. S tem sejemo dobre zgled, potem pa vztrajamo, dejavno čakamo: ostajamo stanovitni v tem, kar živimo.

Ob vsem povedanem morda kdo dobi vtis, da je celotna PŠS Kaprije

zgrajena na moči in sposobnosti voditeljske ekipe. Res je, da se od ekipe veliko zahteva, toda vsakič znova izkušamo tudi svojo nemoč. En dan v tednu PŠS Kaprije udeleženci prejmejo posebno poslanstvo in sami odidejo v Šibenik, da to poslanstvo tudi samostojno živijo. Tisti dan voditeljska ekipa ne more biti zraven. Ob tem seveda doživlja stisko in negotovost – kaj vse se lahko zgodi, ne da bi lahko kakor koli vplivali.

Presenetljivo (ali pa ne) – ravno v tem položaju smo se jasno zavedeli, kakšno je pravo mesto voditeljske ekipe. Nismo glavni, smo pa sodelavci tistega, ki je v resnici popolno navzoč: Jezusa Kristusa. Pri njem se vedno znova učimo prave navzočnosti. En večer v tednu zato posebej posvetimo Jezusu, navzočemu v evharistiji.

Janez Jeromen

Če vas je ob prebiranju tega prispevka zamikalo, da bi izvedeli še več o PŠS, pokukajte na spletno stran SKAM www.drustvo-skam.si.

Prispevek je pripravila s. Mojca Korošec fmm

S. Avrelija Bednar

Človek je srečen z malim, ne potrebuje bogastva ne slave, je vodilna misel s. Avrelije Bednar, ki je v maju praznovala častitljivih 80 let in je zdaj najstarejša članica novogoriške Frančiškove družine. Večne zaobljube je izrekla pred več kot 28 leti na Kostanjevici – Kapeli. 17. marca leta 1985 je ob prisotnosti duhovnega asistenta p. Jožeta Urbanije in p. Alojzija Kosa, ki še biva in spoveduje v frančiškanskem samostanu nad Novo Gorico, obljubila, da se bo trudila hoditi po evangelijski poti.

Ko je leta 1947 državna meja dramatično posegla v življenje ljudi in prepolovila Goriško pokrajino, se je namreč kot deklič preselila s svojimi starši iz Gorice v Rožno dolino, ki je bila tedaj naseljena skoraj izključno s priseljenci iz Italije. V Marijino svetišče na Kostanjevici je odtlej prihajala k nedeljski maši, kjer je našla notranji mir, se zahvaljevala Bogu in Mariji za prejete milosti ter izročala sebe in svoje drage v Božje in Marijino varstvo.

Na Kapeli je preko bratov frančiškanov spoznala karizmatično življenje in poslanstvo asiškega ubožca. Tam se je srečevala s sestrami in brati iz Frančiškove družine. Bila je najmlajša v bratstvu. Poglobljena vera bratov in sester in Frančiškov način življenja sta pritegnila tudi njo in jo zaznamovala, da se je odločila za ponižno in skromno življenje in za vstop v OFS.

V bratstvu je imel vsak član svojo zadolžitve. Avrelija je zahajala več let v dom upokojencev: »Oskrbovancem doma sem za praznike prinašala skromen dar – voščilo z oljčno ali smrekovo vejico. Na domovih sem obiskovala težke in osamljene bolnike, umirajočim sem prinašala blagoslovljeno vodo. Živo se še spominjam Mimi iz Ravnice, tam pod Sveto Goro. Morali so ji odrezati

obe nogi. Sosedje in sorodniki so se jo bali obiskati in poklicali so me k njej. Sklonila sem se k njenemu vzglavju in ji položila v roke podobico Medžugorske Marije. Potem me je Mimi vedno čakala, vse do smrti. 'Nihče ne pride k meni,' mi je nekoč potožila nesrečna žena. 'Ko pa ste me vi prvič obiskali,' mi je zaupala bolnica, 'sem v svoji sobi ugledala žarek svetlobe.'«

V zakonu z Julijanom, ki je po očetu češkega rodu, se jima rodijo trije otroci, hčerki Klavdija in Ingrid ter sin Peter. Ampak življenje družini Bednar ne prizanaša s preizkušnjami, saj so se jim štirje od petih vnukov

Direktor jo je nekoč vprašal, zakaj nosi verižico s križem: »'Rada imam križ, ljudi tudi ne moti, in dokler delam pošteno in vestno, ga smem nositi,' sem mu odvrnila. Bil je dober človek, sin pobožnih staršev. Nikoli več se ni spotaknil ob mojo vernost. Da, bili smo srečni, da smo imeli zaposlitev, in delali smo vse – pometali, pospravljali, prodajali, računali ... Bili so drugačni časi.'«

rodili z genetskimi motnjami in potrebujejo vso njihovo skrb, popolno predanost in nesebično ljubezen. Hčerka Ingrid ter vnukinja Branka in Viki živita že več let pri Avreliji in Julijanu. Da zmore premagovati naporen vsakdanjik, nona Avrelija moli in gre vsak dan k sv. maši. Z možem pogumno in ljubeče skrbita za svojo družino,

»Samo v Odrešenikovem trpljenju, smrti in vstajenju najde naše trpljenje svoj najgloblji smisel in ceno za odrešenje,« premišljuje Avrelija. »Kristjani se ne smemo bati trpljenja, saj verujemo, da nas le to z močjo vere vodi pred nebeška vrata. Seveda ostaja trpljenje še vedno nedoumljiva skrivnost, a če ga spoštujem, spoštujem vsakega človeka, zanj molim, odpuščam. Ko so se nad mojo družino zgrnile preizkušnje, sem se Jezusu priporočala, naj mi nakloni milost, da ne bi dvomila vanj in v njegovo dobroto do nas. On nas namreč vabi: 'Pridite k meni vsi, ki ste obteženi, da vam bom odvzel breme in vas poživil!' Lagala bi, če bi rekla, da ni trenutkov, ko izkusim žalost

in skrbi, vendar poizkušam tiste skušnjave čim prej premagati. V evharistiji in molitvi črpam ljubezen in moč za pomoč bližnjim, razumevanje in sočutje in se zavedam, kot je dejal sv. Pavel, 'da na svojem mesu dopolnjujem, kar nedostaja bridkosti Kristusovim, za njegovo telo, ki je Cerkev',« še dopolni svoje premišljevanje dobra žena.

Naša sestra si je svoj kruh služila s trgovskim poklicem. Največ delovnih let je preživela na oddelku s konfekcijo in z metriskim blagom. Njeni predpostavljani so jo spoštovali, ker je bila delavna, s kupci vedno prijazna, uslužna (to so povedali drugi). Direktor jo je nekoč vprašal, zakaj nosi verižico s križem: »'Rada imam križ, ljudi tudi ne moti, in dokler delam pošteno in vestno, ga smem nositi,' sem mu odvrnila. Bil je dober človek, sin pobožnih staršev. Nikoli več se ni spotaknil ob mojo vernost. Da, bili smo srečni, da smo imeli zaposlitev in delali smo vse – pometali, pospravljali, prodajali, računali ... Bili so drugačni časi.'«

S. Avrelija prinaša na mesečna srečanja KB vselej dobro voljo in rada pove kakšno modro in šaljivo misel. Ko sem jo ob zaključku najinega pogovora, med katerim je povedala še veliko lepega in zanimivega, vprašala, kaj jo najbolj osrečuje, mi je dejala:

»Vesela sem, da tisto malo, kar imam, lahko delim z ljudmi, ki nimajo. Srečna sem, ko osrečim druge. Če vidim žalostnega človeka, se ustavim in ga povprašam, kaj ga teži. Prisluhnem mu, ga opogumim, potolažim. Včasih mu dam kakšen droben in koristen nasvet, drugič zadostuje topel nasmeh in lepa beseda. Človek je srečen že z malim in ne potrebuje materialnega bogastva. Denar je res potreben za skromno življenje, ne rešuje pa vseh težav, ne prinaša ne miru in ne ljubezni.'«

Pogovarjala se je s. Valentina Ščuka OFS

Klarina karizma

Praznovanje 800-letnice ustanovitve reda Ubogih sester, kakor so se rade imenovalle same v svoji prvi skupnosti pri Svetem Damijanu v Assisiju, ali Ubogih gospa, kakor jih je poimenoval sv. Frančišek, da bi bratom že s samim imenom pomagal k večjemu spoštovanju do njih, nam ponuja več možnosti poglobitve našega krščanstva, naše osebne zakoreninjenosti (Klara sama sebe imenuje Frančiškova sadika) v evangeliju in izpovedovanje vere v vsakdanjem življenju.

Najprej se nam postavi vprašanje, kako je mogoče, da luč nekega zgleda po osemsto letih ostaja enako svetla, enako privlačna, kot je bila v trenutku, ko je zagorela, medtem ko smo priče, kako se tudi v naši sodobnosti prižigajo luči, ki so bolj podobne kresnicam: zasvetijo in ugasnejo in jih ni nikjer več – niti v spominu ne. Kako je mogoče, da toliki ljudje, dogodki in ideje v istem hipu, ko zagledajo luč sveta, postanejo stari in nimajo nobenega sporočila več, medtem ko poznamo druge, katerih plamen se skozi stoletja samo prečisti, postane bolj jasn in bolj privlačno topel?

Menim, da je odgovor Bog oziroma posameznikova povezanost z Bogom. Bog je namreč nadčasi. Je večni danes, večni sedaj. Bog je vrvenje življenja. Je prekipjavajoče stvariteljsko dogajanje, ki ne pozna statike, ne pozna minevanja. Zato je vedno mlad, a ne v nekakšnem nasprotju do nečesa, kar bi bilo staro, ampak je vedno mlad zato, ker je tisti, ki preprosto je, kakor se je predstavil Mojzesu iz gorečega grma: Jaz sem, ki sem.

Kdor živi iz Boga na način, kakor sta iz njega živela sv. Frančišek in sv. Klara, za katera Bog nikdar ni bil nekaj ob vsem

drugem, nekakšno dopolnilo naše omejenosti, poročstvo za doseganje tistega, česar sami ne zmoremo, včasih pa tudi samo tisti, pri katerem računamo, da si bomo zagotovili dobro počutje, mir in sprostitev (nekakšen klub dobrega počutja), ampak je bil »moj Bog in moje vse« – svetloba takega človeka ne otemni za časa njegovega življenja in ne ugasne, ko umre njegovo zemeljsko življenje. Zato tudi Klara in njena karizma ostajata enako živi danes, kot sta bili v času njenega zemeljskega življenja v prvi polovici trinajstega stoletja.

V prvem stavku Vodila, ki ga je kot prva žena v zgodovini Cerkve sama napisala, Klara življenje svojih sester opiše in usmeri kot »Spolnjevati sveti evangelij našega Gospoda Jezusa Kristusa z življenjem v pokorščini, brez lastnine in v čistosti« (KlVod 1,2). Bistvo življenja je za Uboge gospe pred vsako drugo stvarjo ljubiti eno osebo, Jezusa Kristusa, kot odgovor na njegovo ljubezen ... »Gre za to, da se dajo Kristusu ... Nočejo imeti ničesar, kar ni Kristus« (Legenda o sveti Klari, devici). Njihova duhovnost je on: »Božji Sin je postal naša pot« (KlOp 5).

Pri tem je Klara zvesta svojemu učitelju in očetu Frančišku, ki utemeljuje pripravo jasl in Grecciu in pravi, da bi rad vsaj enkrat s svojimi očmi videl rojstvo Božjega otroka. Pomeni, da gre za učlovečenega Jezusa Kristusa in zato tudi za učlovečeni evangelij. Ne za Kristusa, ki bi ga pobožnost, umetnost, teologija ali karkoli drugega oddaljilo od življenja, ampak Kristusa, ki ostaja sredi življenja, ki ga lahko srečaš kot nekoga, ki kot pravi Bog in pravi človek hodi svojo življenjsko pot proti izpolnitvi, proti svoji uri.

Ta poudarek utelešenega evangelija na poseben način srečamo v pismih,

ki jih je sv. Klara pisala sv. Neži Praški: »Opazuj, pravim, na začetku tega ogledala uboštvo položenega v jasli in povitega v revne plenice. O čudovita ponižnost, o strmenje vzbujajoče uboštvo! Kralj angelov, Gospod nebes in zemlje, je v jasli položen. Sredi zrcala si ogleduj ponižnost ali vsaj blaženo uboštvo, neštete napore in muke, kijih je prestal za odrešenje človeškega rodu. In na koncu tega ogledala se zazri v neizrekljivo ljubezen, s katero je hotel trpeti na mučilu križa in na njem umreti najsramotnejše smrti. Zato je to ogledalo, nameščeno na lesu križa, mimosidno opominjalo na tisto, kar je tukaj treba premišljevati: »O vi vsi, ki greste po poti mimo, pomislite in glejte, ali je katera bolečina, kakor moja bolečina.« Odgovorimo naj njemu, ki vabi in kliče z enim samim glasom, z enim samim duhom: »Spominjal se te bom nenehno in moja duša bo medlela v meni« (4 KIPNP 19–26).

Takšen utelešen odnos v veri potrebuje tudi današnji čas, v katerem je vedno več navidezne resničnosti. Vse se spreminja v virtualnost, v kateri se človekovo življenje zoži na ekran in računalniško miško. Nič več ni vonja po barvi, klicev poštarja, šelestenja papirja in toliko drugih stvari, ki so konkretizirale novico, ki je prihajala k nam. Skupaj s to navideznostjo vedno bolj navidezni postajajo tudi problemi, vojne, lakota, nesreče in vse ostalo, tako dobro kot slabo, kar doživlja svet. Konec koncev vedno bolj tudi odnosi, zgrajeni na čisto kratkih – včasih naravnost šifriranih sporočilih. In s tem postaja navidezna resničnost tudi človek.

Klarin odnos do evangelija in do Jezusa Kristusa nas pred to skušnjo varuje. Kajti njena meditacija nikdar ne ostaja

odmaknjena, navidezna. Njena meditacija se dviga v kontemplacijo, ki se uresničuje v posnemanju: »Na svojega ženina, najlepšega med človeškimi sinovi, nanj, ki je zaradi tvojega odrešenja postal najnižji izmed ljudi, zaničevan in ranjen po vsem telesu, razbičan, v mukah križa umirajoč – nanj se oziraj, njega premišluj in na njega glej s hrepenenjem, da bi ga posnemala, o plemenita kraljica. Če boš z njim trpela, boš z njim kraljevala« (2 KIP 20–21). Končno je posnemanje ubogega Kristusa pravi cilj reda, »ki ga je najvišji Oče rodil v svoji Cerkvi, da bi po besedah in po zgledu našega svetega očeta Frančiška posnemale uboštvo in ponižnost njegovega ljubljenega Sina in njegove slavne nebeške Matere« (KIOp 46).

Klara je s svojimi sestrami stalno pred njim, pred Kristusom. V molitvi, češčenju, predvsem pa življenju z evharistijo in iz evharistije. Vidimo, od kod so Uboge sestre zajemale moč v težavah vsakdanjega življenja in tudi v najtežjih primerih: iz zakramenta Gospodovega Telesa in Krvi, ki ga samo duhovniki »prejemajo in samo oni delijo drugim« (2 FOp 12), to je iz utelešenega Kristusa za življenje Cerkve do konca časov.

V trenutku težke in bližnje nevarnosti je Klara molila pred Najsvetejšim. Kadar je bilo njeno mesto ogroženo, je poslala sestre, da so molile v kapeli, kjer je bilo shranjeno Najsvetejše. Takšno zadržanje v posebno težkih trenutkih priča, da so se sestre vsak dan zatekale h Kristusu, navzočemu v Zakramentu. Kot hčere

svetega Frančiška se niso mogle vesti drugače. Kakor on, tudi one »na tem svetu od najvišjega božjega Sina ne vidijo telesno ničesar razen njegovega najsvetejšega telesa in njegove najsvetejše krvi« (2 FOp 12).

Prav ta zgled potrebuje tudi naš čas. Potrebuje duhovnost sv. Klare in njenih sester, ki ostajajo pred tabernaklji za svet, ki ga je Oče tako ljubil, da je dal zanj svojega edinorojenega Sina, da bi ga rešil. Ostajati s Kristusom tudi danes pomeni sodelovati pri reševanju sveta. In to naše ostajanje z njim mora biti konkretno. Ni dovolj, da poteka na neki idejni ravni dobrih sklepov ali duhovnih spodbud. Potrebuje kolena, potrebuje konkretne jagode rožnega venca med prsti, potrebuje srce, ki zaznava stiske in potrebe sveta in je dovolj široko, da je v njem prostora za vero, upanje in ljubezen; potrebuje dejanske ure navzočnosti, ostajanje ob Njem, ki je z nami vse dni do konca sveta. Klarina prošnja za sestre in za vse, ki berejo njen blagoslov, naj postaja naša vsakdanja prošnja: Gospod naj stori, da bomo vedno z njim (prim. KIBI 16).

provincial p. Stane Zore, OFM
13.8.2011, na akademiji v Nazarjah

Znani člani OFS – Jožef Klekl, starejši

Jožef Klekl st. se je rodil v Krajni, 13. oktobra 1874. Njegova starša, Štefan in Terezija, sta imela osem otrok, med katerimi je bil najstarejši. Osnovno šolo je obiskoval na Cankovi, kjer je stanoval pri starih starših. Gimnazijo je na Madžarskem končal leta 1893. V opisih iz tistih časov je Klekl prikazan kot blag, goreč, zelo resen v študiju, vzdržen in v odnosu do drugih prisrčen. Po maturi je stopil v bogoslovje, kjer je živel od jeseni 1893 do 11. julija 1897, ko ga je sombotelski škof Kornél Hidasy posvetil v duhovnika (iz njegove rodbine so skoraj istočasno kar trije mladeniči postali duhovniki, med njimi je bil eden frančiškan).

Klekl je svoje življenje in delo posvetil ohranjanju slovenstva in katoliške vere v Prekmurju. Na vseh postojankah, kjer je deloval kot duhovnik, je budil katoliško vero. Zavedal se je, da Prekmurci ne bodo mogli obstati brez vere in jezika. Menil je, da je vero moč dobiti in spoznati v dobrih razlagah krščanskega nauka, pri čemer pa ni zadosti le slišati, ampak je treba tudi razumeti. Zato je pridigal Slovencem slovensko, Madžarom madžarsko, Nemcem nemško in Hrvatom hrvaško. Rezultati njegovega dela so bili povsod hitro vidni. Med kaplanovanjem v Incedu (Madžarska) je v njem dozorel sklep, da bo izdajal verski list. V Črenšovcih je tako začel izdajati Marijin list, ki je izhajal vse do leta 1941. Zaradi prevelike delovne vneme na župniji je zbolel in se je moral leta 1910 upokojiti.

Kot upokojeni župnik v Črenšovcih je bil Klekl poslanec SLS v beograjskem

parlamentu (1920-1929) v kraljevini Jugoslaviji. V sklopu SLS je 5. januarja 1920 ustanovil Kmečko zvezo za Prekmurje. Njen program je vseboval tri glavne zahteve:

1. ohraniti Prekmurcem vero in versko šolo, 2. znižati bremena in dati vse možne pravice, 3. zagotoviti Sloveniji avtonomijo in še posebne pravice Prekmurju.

Kljub političnemu udejstvovanju pa je vedno deloval kot duhovnik. V devetih letih poslanske službe je vsak dan maševal, redno spovedoval, opravljal brevir, bral Sveto pismo in bil vsako leto na duhovnih vajah.

Bil je član Frančiškovega tretjega reda in vanj vabil tudi druge (Prekmurje je bilo zaradi njega Frančiškovo). Red mu je bil dragocen zaradi možnosti poglobljanja vere. Med njegovimi knjigami najdemo kar nekaj takih, ki govorijo o FSR – o naravi tretjega reda, njegovem ustanovitelju, o lastnostih in značilnostih sester in bratov ...

Hkrati pa je bil duh svetega Frančiška viden v njegovem življenju. Kar mu je ostalo od poslanske plače, je daroval revnim in v dobrodelne namene. Vsa posredovanja, za katera so ga prosili ljudje, je opravil zastonj. V ospredje svojega dela je postavljala socialna vprašanja. V Črenšovcih je ustanovil sirotišnico za revne, ki jo je poimenoval Dom sv. Frančiška Asiškega (1926), v Turnišču je za zapuščene in revne otroke odprl sirotišnico Deteta Marijike (1934), za revne pa dobrodelno kuhinjo v Murski

Soboti (1936). V Črenšovcih je leta 1930 sezidal večnamensko stavbo Naš dom, ki je imela predvsem vzgojno in kulturno poslanstvo.

Bil je tudi človek molitve, ljubil je samoto v cerkvi, saj je tam iskal Boga.

V svojem delu se je Klekl odločno postavil proti madžarizaciji, liberalizmu in komunizmu ter se tako znašel na listi neprijateljev – v obdobju pred drugo svetovno vojno se je zato moral umakniti na Hrvaško pred zaporom, ki mu je grozil.

Po končani vojni se je 9. maja 1945 po štirih letih izgnanstva vrnil v Črenšovce in se naselil v Prosvetnem domu. 20. julija 1947 je tu obhajal zlato mašo in ob tej priložnosti ga je škofijski ordinariat v Mariboru imenoval za častnega kanonika lavantinskega stolnega kapitlja. Kmalu po zlati maši se je preselil v Mursko Soboto v staro Martinišče. Umrli je 30. maja 1948. Pokopan pa je na soboškem pokopališču.

s. Fani Pečar OFS

Darovi

za revijo Brat Frančišek

Tudi tokrat ste s svojimi prispevki podprli delovanje naše revije – hvala vam za vašo velikodušnost! In se priporočamo še za naprej!

- 132 € Erjavec Marija
- 100 € Katja Sabolič
- 50 € Šolske sestre Dolina, Italija
- 50 € Zalokar Julijana
- 40 € OFM LJ Mar. ozn
- 38 € Erjavec Marija
- 30 € OFM Conv Sveče, Avstrija
- 20 € Polanec Janja
- 20 € Štrukelj Almira
- 10 € Gregorc Janez
- 10 € Zofija Slemenšek
- 10 € Jelka Lapajne
- 10 € Marija Mija Tavčar

In naj molijo za rajne

+++

Ivanka Čemernik - Naša sestra (roj. 28. 3. 1926) je zadnja leta preživljala na Ptuj v domu ostarelih. Letos 17. aprila jo je Gospodar življenja sprejel k sebi. Redno je hodila k frančiškonom k sv. maši in na srečanja. Med nas je prinašala veselje in vedrino. V molitvi se je bomo spominjali.

Bratje in sestre OFS Sv. Marija Maribor

+++

s. Marinka Napotnik - 7. avgusta 2013, na vroče avgustovsko popoldne, smo se na mozirskem pokopališču poslovili od s. Marinke Napotnik (roj. 17. 11. 1948 v Radegundi). Delo z otroki jo je v polnosti prevzemalo, zato je ob pomoči duhovnih asistentov v župniji Nazarje najprej prevzela vodenje Frančiškovih otrok. V duhu pokornosti in služenja je nato v bratstvu sprejemala zaupane ji službe: najprej kot tajnica, v zadnjih letih pa je bila odgovorna za vzgojo. Sestra smrt jo je popeljala v večno življenje v nedeljskem dopoldnevu, 4. avgusta 2013.

KB OFS Nazarje

Frančiškov svetni red na Festivalu družin na Rogli

Nedelja, 16. junija 2013. Malo drugačna bo. V avto smo zložili liste papirja, barvice, voščenke, prstne barve, lepilo, pobarvan zдроб, vrv, ščipalke za perilo in Frančiškovo Sončno pesem, natisnjeno na liste papirja. Franci, jaz in Jernej smo se odpravili na 7. festival družin. Prvič, čeprav je bil to že sedmi po vrsti. Prvič, ker se nam je vedno zdelo, da imamo že vsega preveč in da nam res ni treba biti povsod zraven. Prvič morda tudi zato, ker so starejši otroci že odleteli iz gnezda, v času 1. festivala pa so gnezdo začeli zapuščati. Prvič in verjetno ne zadnjič, ker so organizatorji Festivala družin, Zavod iskreni.net s sodelavci, k sodelovanju povabili tudi Frančiškov

svetni red. Štiri družine, ki pripadamo Frančiškovega svetnemu redu oziroma Frančiškovim otrokom, smo prilile kapljico v morje pestrega festivalskega dogajanja. Izvedli smo delavnico risanja Sončne pesmi in ob tem užili tudi kanček festivala.

Prispeli smo na Roglo. Redarji so nas usmerili na prosto parkirno mesto, mi pa smo radovedno opazovali dogajanje: množica avtomobilov, povečini malo večjih, družinskih, prijetna glasba, otroški živžav, nasmejani starši. »Me zanima, ali bodo mediji poročali o tem dogodku, kot so poročali o paradi ponosa,« sem pomislila. Pa niso. V bližnjem kiosku smo si lahko nabavili festivalski paket, ob tem pa opazovali pogumneže na hoduljah. Poiskali smo gospo Polonco, da nam je pokazala mesto delavnice, in odhiteli k maši. Začeli smo okušati festival. Mnoge družine so na Roglo prišle že dan prej, in to je bilo čutiti v zraku. Otroci in starši so se pomerili

v skakanju v vrečah, hoji s hoduljami, igrali nogomet, se udeležili teka bosih mamc, očetov z otroki v naročju ... In se umirili ob tabornem ognju, v molitvi, darovani maši. Veselje v Gospodu smo nadaljevali tudi to nedeljsko jutro. Maša med smrekami, sede ali stoje na travi, sredi Božjega stvarstva, med množico majhnih in malo večjih otrok. Kako ne bi mogel peti hvalo Gospodu! Po maši pa nadaljevanje z igrami, delavnicami, predavanji, pričevanji, predstavami, koncerti.

Tudi ob naših mizah so se ustavljali otroci in njihovi starši. Nastajala je naša in njihova Hvalnica stvarstva.

Hvala Gospod, da imamo družino, da imamo nekoga, ki nas ima rad in hvala za tiste, ki v tem svetu družino branijo in ohranjajo na kakršen koli način. Hvala, da lahko vidimo, da so še srečne družine, da si mnogi prizadevajo ohranjati vrednost družine.

In še povabilo: Festivala ne bi bilo brez požrtvovalnih sodelavcev, prostovoljcev. Razmišljajte, kaj lahko naš Frančiškov svetni red doprinese k naslednjemu festivalu, povejte in sodelujte! Namig: program za najstnike in morda za dedke in babice (tudi ti so del družin).

Marjetka Birk OFS

Duhovna obnova krajevnega bratstva OFS Kamnik v Nazarjah

Naš duhovni asistent pater Lavrencij Anžel je vse leto prizadevno vodil srečanja našega krajevnega bratstva, ob sklepu naših srečanj pa je pripravil duhovno obnovo v Nazarjah z globoko duhovno vsebino: »Vera – verujem!«

Gospod, danes bi bil rad znova srečen, odkrival tvoja čudovita dela, delil ta dan z brati in sestrami in s tvojo milostjo razpel jadra ljubezni ...

Pater Lavrencij nas je najprej seznanil z zgodovino nastanka samostana pred 400 leti, ko so v Nazarje pribežali, pred Turki, bratje iz Hercegovine in Bosne, ustanovili samostan in pozidali cerkev Marijinega oznanjenja z Loretsko kape- lo. Samostan je postal žarišče duhovnosti in kulture (knjižnica ima celo nekaj unikatov). Ustanovili so osnovno šolo, skrbeli za zdravstvo (lekarna). Pretresi so se začeli z drugo svetovno vojno, ko so bili patri izgnani, samostan porušen, cerkev pa je ostala. Samostan je začel ponovno delovati leta 1963. Poleg imajo že 40 let samostan tudi sestre klarise.

Sledilo je razmišljanje o veri.

Sveti Frančišek doživi Boga v preprostosti življenja, neobremenjen z razumskim spoznanjem, sprejme svoje čutenje in se prepusti Božji ljubezni in ji sledi. Prav tako tudi Klara. Danes se mnogi čudijo papežu Frančišku, njegovi preprostosti in moči vere. On je začutil, da je Frančiškova pot prava.

Danes je svet brezbrizen do Božjega stvarstva (novi izumi, odkritja znanosti, tehnični napredek). Človek ne prizna, da je razum Božji dar.

Edvard Kocbek pravi: Človek potrebuje Boga! Bog prinaša mir, zadovoljstvo, smisel in cilj našega bivanja. Vera je njegov dar, izročena nam, da ga odkrivamo, ker je to dar Ljubezni. Dar ohranjamo, bogatimo, podarjamo naprej, z občutljivostjo negujemo. Podarjen je vsem, a ga mnogi ne spoznajo, ker ni potrjen od ljudi.

Zakaj je toliko nevere med ljudmi? Pot iskanja Boga je napačna, je iskanje v moči denarja, imetja, užitkov ... Človek je ob tem sam sebi zadosti, nikogar ne potrebuje, resnico pa hoče prikrojiti po svoje. Vse dobrine in »svoboda« ga puščajo praznega. Jezus poudarja trpljenje in ga potrjuje s svojim življenjem in odrešenjem s smrtjo na križu. Ne obremenjujmo se s svojo majhnostjo in verujmo takšni, kot smo.

Po razmišljanju smo imeli nekaj časa za razmislek, nato je sledila maša v Loretski kapeli, skupno kosilo in obisk sester klaris.

Gospod nam je podaril dan, napolnjen z duhovnostjo, prijateljstvom in toplino domačnosti.

Zapisala: s. Cveta Rotar

Frančiškov svetni red in Aritours vas vabita na romanje v Nemčijo

MARBURG, ANDECHS in EISENACH
po poteh svete Elizabete, zavetnice
Frančiškovega svetnega reda
od 27. do 29. oktobra

Tokrat bomo poromali po poteh velike svetnice sv. Elizabete Ogrske, kneginje Turingijske. Ta izjemna žena, tolažnica ubogih, bolnih in revnih, je kot mlada vdova v Marburgu ustanovila bolnišnico sv. Frančiška in svoje življenje posvetila dobrodelnosti. Sveto Elizabeto so si za svojo zavetnico izbrale dobrodelne ustanove, med njimi tudi Karitas.

1. dan: Slovenija – Andechs – Eisenach

Odhod avtobusa v zgodnjih jutranjih urah iz dogovorjenih krajev. Vožnja v Avstrijo in s krajšimi postanki naprej mimo Salzburga v Nemčijo na Bavarsko v ANDECHS. Rojstno mesto madžarske kraljice Gertrude, matere sv. Elizabete Ogrske, je znano predvsem po benediktinskem samostanu, kjer v kapeli romarske cerkve hranijo relikvije sv. Elizabete in andeški zaklad z relikvijami iz Svete dežele. Maša. Patri se s ponosom pohvalijo tudi z dolgo tradicijo varjenja piva, ki ga v samostanu pridelujejo že vse od leta 1455. Prosto za kosilo v samostanski pivnici ali kratek sprehod po samostanski okolici. Po ogledih vožnja na sever v osrčje Turingije v EISENACH. Večerja in nočitev v hotelu.

2. dan: Eisenach – Marburg

Po zajtrku se odpravimo na grad WARTBURG, ki kraljuje nad mestom in

je uvrščen na seznam UNESCO-ve kulturne dediščine. Tu je Elizabeta Ogrska preživela svoje otroštvo in mlada leta do smrti svojega moža Ludvika IV. Voden ogled skozi grajske sobane in muzejsko zbirko. Po ogledu se spustimo v mesto na potep po sledih sv. Elizabete in si ogledamo glavne znamenitosti mesta, kjer se je leta 1685 rodil svetovno znani skladatelj Johann Sebastian Bach: mestna palača, Rotovž, cerkev sv. Jurija, kjer je bila poroka sv. Elizabete, cerkev sv. Ane, ... Po maši vožnja v MARBURG, ki velja za eno najlepših nemških mest, v katerem se tradicija prepleta z modernim življenjem. Večerja in nočitev v hotelu.

3. dan: Marburg – Slovenija

Po zajtrku si najprej ogledamo evangeličansko cerkev sv. Elizabete, ki je bila dograjena in posvečena leta 1235. Prav v tem letu je bila sv. Elizabeta tudi razglašena za svetnico in njene posmrtno ostanke so prenesli v novo baziliko. Le ta je kmalu postala ena pomembnejših romarskih cerkva, kamor so prihajali številni romarji. Veličastna lepota slovi še danes kot ena najpomembnejših sakralnih stavb v Nemčiji. Po ogledu cerkve se pomudimo še v zakristiji ob zlatem relikviariju, okrašenem z dragocenimi kamni, v katerem hranijo svetničine kosti. Po maši se v lepo urejenem starem mestnem jedru sprehodimo mimo glavnih znamenitosti: rotovž,

univerza, Wilhelmov stolp, katoliška cerkev Kugelkirche, muzeji, galerije, ... Po končanih ogledih vožnja proti domu, kamor prispemo v poznih nočnih urah.

CENA:

- ☞ 289 EUR (45 oseb)/329 EUR (35 oseb)
- ☞ Popust za otroka do 12 let v sobi z dvema odraslima: 45 EUR
- ☞ Cena je izračunana aprila 2013.

V ceno je vključeno: avtobusni prevoz po programu, cestnine in parkirnine, 2 polpenziona v hotelu 3* (dvoposteljne sobe, TWC), vstopnine z vodenim ogledom v sveto kapelo v samostanu Andechs, v grad Wartburg ter grobnico sv. Elizabete, vsi zunanji ogledi po programu, duhovno in strokovno vodstvo, organizacija in izvedba romanja, nezgodno zavarovanje in DDV.

Možno doplačilo: enoposteljna soba 50 EUR.

Odstopnina: 14 EUR (v primeru dokumentirane višje sile).

Način plačila: 100 EUR ob prijavi, možnost odplačevanja na obroke brez obresti.

Splošni pogoji so sestavni del programa in so objavljeni na spletni strani **www.aritours.si**

Prijave se zbirajo pri s. Fani Pečar na telefonsko številko **041 365 774** in elektronski naslov **fani.pecar@rkc.si**.

Prisrčno vabljeni na romanje!

»Pojdi človeku naproti!«

Z obiska pri bratih kapucinih v Vipavskem Križu

Danes se nam je po dolгих dneh nasmehnilo sonce. Vsa Vipavska dolina se je sramežljivo svetila v zelenem razkošju. Pisane rože na vrtovih in oknih so nas pozdravljale, ko smo hiteli v dveh kombijih proti Vipavskemu Križu, ki kraljuje na majhni vzpetini sredi polj.

Nekateri varovanci Varstveno delovnega centra Stara Gora pri Novi Gorici so prvič obiskali starodavni kraj, ki se je nekoč imenoval Sveti Križ in se je ponašal kot najmanjše mesto v avstrijskem cesarstvu. Mogočno obzidje ga je branilo pred nepridipravi. Za njim se je skrival utrjen grad, katerega preudarni

in dobri gospodarji so nudili varno zavetje svojim podložnikom, da se je kraj stoletja ponašal kot bogato trgovsko središče. Tu so prodajali in kupovali živino, vino in vinsko posodo, sadje in poljske pridelke. Ulice so bile mojstrsko in varčno načrtovane, z belim in sivim kamnom tlakovane in hiše vse grajene iz domačega kamna, skromne, a lepe v svoji preprostosti. Mogočnost starega gradu pa že dolgo uničuje zob časa. Še sreča, da je en del gradu obnovljen in se za zidovi razlegajo prešerni otroški glasovi, saj dajejo zavetje kriški osnovni šoli. Tudi samostan v njegovi bližini po 375 letih še vedno živi, kar slikovito priča o minljivosti posvetnega in moči duha.

Danes so največja dragocenost Križa njegovi ljubeznivi vaščani in gostoljubni bratje kapucini, ki živijo skoraj štiri stoletja v toplem sožitju z vaščani in

ljubeznivo sprejmejo popotnika, ki potrka na njihova vrata, ko išče sprejetosti, dušnega miru in navdiha za bolj pristno življenje.

Nismo se podali na lepo urejen trg s cerkvijo sv. Frančiška in z nevpadljivim, skorajda skritim lepim kapucinskim samostanom. Skozi edina mestna vrata sta nas Rosina in Martin varno pripeljala po ozki uličici naravnost na sončno stran griča, na samostansko dvorišče. To se ozira navzdol na vrtove in sadovnjake, skrbno zasajene in obdelane na južnem pobočju hriba, pa na spodaj ležeči vasi Male in Velike Žablje ter naprej na blago gričevje, ki se razprostira proti jugu.

Toplo dobrodošlico sta nam izrekla brata Placid in Gregor. Za hip se nam je pridružila tudi sestra Lojzka in nas

pozdravila v imenu Frančiškove družine. Kapucinska brata sta nam podarila svoj dragoceni čas ter z nami delila sproščen in izjemno zanimiv pogovor v lepi samostanski jedilnici – refektoriju. Obiskali smo tudi znamenito knjižnico, cerkev, sončni atrij sredi križnega hodnika in se podali na kratek sprehod po ozkih ulicah. Vse to in še več je ogrelo naša srca, da smo se težko poslovili od slikovitega, a žal premalo cenjenega ter poznanega kraja ter od plemenitih in gostoljubnih bratov kapucinov, ki že stoletja zvesto sledijo pravilu kriškega rojaka in očeta slovenskega cerkvenega govorništva Janeza Svetokriškega: *Pojdi človeku naproti!*

Še nekaj vtisov, ki so jih izrazili varovanci VDC teden dni po obisku:

Gorazd je na njemu značilen način izrazil hvaležnost za čokoladne piškote in sokove, ki so nam jih podarili Frančiškovi bratje in sestre s Križa.

Marjan Miklavc: »Užival sem na soncu. Patri so nas lepo sprejeli in pogostili.«

Marjan Gutnik: »Vse je bilo v redu.«

Danijel: »Bili smo pridni in šoferja sta bila super.«

Martina: »Bilo je lepo, samo kofeta ni bilo.«

Cilka, Karmela in Valentina iz KB OFS Kostanjevica

Srečanje krajevnega bratstva Nazarje in Mozirje

VNazarjah smo se na četrto nedeljo, 23. junija 2013, zbrali člani FSR Nazarje in Mozirje na samostanskem hribu pri nazarski kraljici zlati. Pridružili so se nam molivci za nove duhovne poklice, pevski zbor sv. Martina in drugi verniki. Ob izpostavljenem Najsvetejšem smo imeli molitveno uro, nato pa sveto mašo, ki jo je daroval p. Franci Kovše. Spovedoval je gvardijan p. Damjan Vračko. Pri bogoslužju smo bili v Duhu povezani z vsemi sestrami in brati Frančiškovega svetnega reda.

Po končani sveti maši smo vsi skupaj odšli za samostanski hrib, kjer smo imeli piknik. Pridne sestre KB Nazarje so se potrudile in nas vse lepo pogostile. Seveda pa na pikniku ne sme manjkati mmm ... dobre hrane. Brata Matej in Zdravko sta pekla in si pri ognju »grela«

roke, brat Jože pa je pazil, da jima ogenj ni ugasnil.

Prijetnega druženja nam dež ni pokvaril. Stisnili smo se pod streho, pevci Martinovega zbora so veselo zapeli in naše veselo druženje se je nadaljevalo.

Nedeljsko popoldne smo preživeli koristno in lepo. Želim si, da bi se vsa krajevna bratstva povezovala med seboj v molitvi, ljubezni in delu.

Zapisala s. Irena Papež Krajnc, KB Nazarje

Skrb za stvarstvo je ena od prednostnih nalog pontifikata papeža Frančiška

Čeprav se je zaskrbljenost glede tega, kar se dogaja z našim stvarstvom, v cerkvenih dokumentih začela pojavljati že leta 1971, ekologija zagotovo ni bila ena glavnih tem v poslanicah in pridigah Katoliške cerkve. To pa se je spremenilo v času pontifikata papeža Frančiška.

Med umestitveno mašo za rimskega škofa 19. marca 2013 se je papež Frančišek v pridigi osredotočil na vlogo sv. Jožefa kot varuha Jezusa in njegove matere, svojo misel o varovanju pa je razširil na skrb za stvarstvo. Biti varuh stvarstva ni nekaj samo za kristjane; je ena glavnih stvari, ki naj bi vključevala vsako človeško bitje. Gre za to, da varujemo ves ustvarjeni svet, lepote tega sveta, kot jih je opisala Prva Mojzesova

knjiga (Geneza) in kot nam jih je pokazal sv. Frančišek. Vse nam je bilo zaupano v skrb, zato nosimo odgovornost.

Papež Frančišek se je med pridigo obrnil na vse, ki imajo gospodarsko in politično moč, ki ustvarjajo naše družbeno življenje in na vse ljudi dobre volje, naj bomo varuhi stvarstva. Če pa želimo biti varuhi stvarstva, moramo v prvi vrsti poskrbeti drug za drugega. Ne smemo dopustiti, da bi sovraštvo, zavist in napuh omadeževali naše življenje.

Poudaril je, da je varovanje stvarstva ena od njegovih prednostnih nalog kot rimskega škofa. »Varovati Jezusa in Marijo, varovati celotno stvarstvo, varovati vsakega posameznika, predvsem šibke in revne, varovati nas vse; to je služba, za katero je poklican rimski škof, in služba, h kateri smo poklicani vsi – le tako bo zvezda upanja svetlo sijala.«

16. marca 2013 je papež Frančišek nagovoril šest tisoč novinarjev, ki so v Rimu pokrivali konklave. Povedal jim

je, da je ime Frančišek izbral, ker je bil sv. Frančišek Asiški mož uboštv, ki je ljubil stvarstvo in zanj skrbel.

22. marca je v svojem nagovoru diplomatom pri Svetem sedežu poudaril: »Bojevati se proti revščini, tako materialni kot duhovni, skrbeti za mir in graditi mostove: to je najpomembnejše potovanje, h kateremu bi rad povabil vse tukaj predstavljene države. To potovanje je dolgo in naporno, če se ne naučimo rasti v ljubezni do sveta, v katerem živimo. Tudi tukaj pomislim

na svetega Frančiška, ki nas je naučil prave skrbi za stvarstvo in okolje, ki ga vse prepogosto izkoriščamo in s tem škodujemo drug drugemu.«

Na cvetno nedeljo, 24. marca 2013, je med pridigo omenil nekaj človeških napak, ki uničujejo posameznike, skupnosti in naravni svet. Te so želja po oblasti, korupcija, razdeljenost, zločini proti človeškemu življenju in proti naravi. In, kot vsak posameznik ve, naši osebni grehi – naša nesposobnost v polnosti ljubiti Boga, bližjega in celotno stvarstvo.

Varovanje stvarstva je bilo omenjeno tudi v papeški poslanici mestu in svetu (*Urbi et orbi*) na velikonočno nedeljo. »Naj nas Božja ljubezen obnovi in naj nam pomaga spremeniti naše življenje; postanimo glasniki Božje ljubezni, sprejemniki, preko katerih lahko Bog napoji zemljo, varuje stvarstvo ter ustvari pravičen in miren svet. Naj vstali Kristus prinese tolažbo in upanje vsem žrtvam naravnih katastrof in naj nas naredi za odgovorne varuhe stvarstva.«

Skrb papeža Frančiška za stvarstvo ima svoje korenine v njegovi izkušnji Latinske Amerike. Predsedoval je komisiji, ki je napisala končna priporočila za peto konferenco škofov Latinske Amerike v Aparecidi (Brazilija) leta 2007. Dokument govori o bolečinah Pachamame, matere Zemlje, in o rudarstvu in sečnji, ki ne upoštevata gospodarskih, socialnih in okoljskih pravic lokalnih prebivalcev.

Prevedla in priredila Zdenka Pišek

Nagradni okvir

Sestavite šest besed s po štirimi črkami, ki jih zahtevajo opisi, in jih navpično vpišite v srednji del lika. Posamezne črke nato s pomočjo številk prenesite v okvir na robu lika, kjer boste na poljih od 1 do 23 prebrali rešitev.

Sestavila: Frančiška Pavlič

1. osje gnezdo, 2. misel; sporočilo; trditev, ki jo treba dokazati,
3. sinko, sinček, 4. grafična dejavnost, 5. vpisanje, 6. žila dovodnica

1	2	3	4	5	6	7	8
	14	7	2	17	1	5	9
23	23	6	16	9	12	E	10
22	11	19	21	4	3	8	11
21	13	22	18	10	15	20	12
20	19	18	17	16	15	14	13

Pravilna rešitev iz prejšnje številke se glasi:
Cerkev je Kristusova nevesta
 Na uredništvo smo prejeli 27 pravih odgovorov.
 Hvala za trud!

1. nagrada: **Martin Trajbarič**, Ljubljana - Polje;
2. nagrada: **Nada Hudoklin**, Vrhopolje;
3. nagrada: **Jožef Lemut**, Tolmin.

Čestitamo!

Rešitve pošljite na uredništvo Brata Frančiška (Küzmičeva 6, 1000 Ljubljana), do 2. oktobra 2013. Čakajo vas naslednje nagrade:

1. nagrada: Milan Bizant, Med svetlobo in senco;
2. nagrada: Revija Magnificat;
3. nagrada: 3 kompleti razglednic Sončna pesem.

Javier Garrido

Rožice sv. Frančiška

na novo prebrane in premišljene (8)

VIII. Kako je sveti Frančišek na potovanju z bratom Leonom temu pojasnil, kaj je popolno veselje

Nekoč je šel sveti Frančišek z bratom Leonom v zimskem času iz Perugie proti Sveti Mariji Angelski in mraz ga je hudo mučil. Tedaj pokliče brata Leona, ki je hodil pred njim, in mu pravi takole: »Brat Leon, čeprav dajejo manjši bratje našega reda po vsem svetu velik zgled svetosti in dobre spodbude, vendar si zapiši in dobro zapomni, da v tem še ni popolno veselje.«

In ko je sveti Frančišek premeril še kos poti, mu zopet zakliče: »Brat Leon, četudi manjši brat slepe ozdravlja, da vidijo, kruljave, da se zdravljajo, in hrome, da hodijo; če hudiče izganja, če gluhim vrača sluh, nemim besedo, in kar je še več, če mrtve po štirih dneh oživlja: zapiši si, da to še ni popolno veselje.«

In ko je še malo hodil, glasno zakliče: »O brat Leon, če bi manjši brat znal vse jezike in vse znanosti in vsa pisma, tako da bi mogel prerokovati in razodevati ne samo prihodnje reči, temveč tudi skrivnosti src in vesti: zapiši si, da v tem ni popolno veselje.«

In zopet gre nekoliko dalje in še močnejše zakliče: »O brat Leon, ovčica božja, če bi manjši brat govoril tudi angelski jezik in poznal tek zvezd in moč rastlin in če bi mu bili razodeti vsi zakladi sveta in bi poznal skrivnosti ptic in rib in vseh živali in ljudi in dreves in kamenja in korenin in voda: zapiši si, da to še ni popolno veselje.«

In ko je šel kos poti, zakliče sveti Frančišek z močnim glasom: »O brat Leon, če bi manjši brat znal tako izvrstno pridigati, da bi vse nevernike spreobrnili h Kristusovi veri: zapiši si, da v tem še ni popolno veselje.«

Ko je tako dobri dve miljii govoril, ga vpraša brat Leon z velikim začudenjem in pravi: »Oče, v božjem imenu te prosim: povej mi, kje je popolno veselje.«

In sveti Frančišek mu takole odgovori: »Ko bova dospela k Sveti Mariji Angelski, od dežja premočena in od mraza otrpla in od blata zamazana in od lakote izmučena, in bova potrkala na samostanska vrata, pa bo vratar jezen prišel ter vprašal: 'Kdo sta?' in bova odgovorila: 'Dva vaših bratov sva,' a bo ta rekel: 'Vidva ne govorita resnice! Lopova sta, ki se potikata okoli, goljufata svet in revnim kradeta miloščino. Poberita se!' In nama ne bo odprl, pustil naju bo zunaj stati v snegu in dežju, z mrazom in lakoto do trde noči. Če bova nato krivico, tako neusmiljenost in tako odslovicev prenesla potrpežljivo, brez grenkobe in brez mrmranja in hude misli, v ponižnosti in ljubezni, da je naju ta vratar v resnici spoznal in da mu je Bog naročil nastopiti proti nama – tedaj, o brat Leon, zapiši si: to je popolno veselje. In če bova še dalje trkala in bo jezen prišel ven ter naju kot nadležna pohajča odgnal s psovki in klofutami, rekoč: 'Proč od tu, ničvredna tatova, pojdita v gostišče, ker tu ne bosta ne jedla ne prenočila,' če vse to potrpežljivo in z radostjo ter ljubeznijo preneseva, potem zapiši, o brat Leon, da je to popolno veselje. In če midva zaradi lakote in mraza in noči še ne nehava trkati in klicati

in močno jokajoč prositi, naj nam zaradi božje ljubezni vendarle odpre in naju pusti notri, in bi ta še z večjo jezo rekel: 'To sta mi nadležna capina, jaz jima že plačam!' in bo prišel z grčavim polenom, naju zagrabil za kapuco in vrgel na tla, zavalil v sneg in s polenom bil po vseh udih: če bova vse to potrpežljivo prenesla, v mislih na trpljenje Kristusa blagoslovljenega, in iz ljubezni do njega pretrpela te bridkosti, tedaj si zapiši, o brat Leon, da je tu in v tem popolno veselje.

In zato poslušaj sklep, o brat Leon! Mimo vseh milosti in darov Svetega Duha, ki jih Kristus podeljuje svojim prijateljem, je treba premagati samega sebe in prostovoljno iz ljubezni do Kristusa prenašati vse bridkosti in krivice, vsa sramotenja in stiske. Zakaj z drugimi božjimi darovi se ne moremo ponašati, ker niso naši, marveč od Boga; zato pravi apostol: 'Kaj imaš, česar nisi prejel od Boga? In če si od njega prejel, kaj se hvališ, ko da bi imel od sebe?' S križem trpljenja in bridkosti pa se lahko hvalimo, ker je to naše; in zato pravi apostol: 'Jaz se nočem hvaliti razen s križem našega Gospoda Jezusa Kristusa.'«

V hvalo Jezusu Kristusu in ubožcu Frančišku. Amen.

Odmev za danes

Ko sem včasih pripovedoval to rožico na duhovnih vajah, sem videl, da so se zasvetile oči mnogih kristjanov in obstale v tej osupljivi tišini, ki razkriva pretresenost duše.

Smo v jedru frančiškanstva, ki samo razlaga najbolj notranje jedro evangelija: zmago ljubezni nad smrtjo.

Včasih beremo to stran kot pobožno priliko, ki opisuje neko idealno hipotetično situacijo. Ko se začne zaznavati v njej resnični položaj Frančiška, odri-njenega na rob, ki se ne strinja z zmago-slavjem, ki vlada v redu, ki čuti, da je poslanstvo, ki mu ga je zaupal Gospod, namreč da spravi v tek vrnitev k čistosti evangelija, ogroženo ...

V tem dialogu s prijateljem in bratom Leonom je toliko bolečine!

Nova zaveza je s pojmom *slava* poimenovala troje: razodetje božje ljubezni v križanem Kristusu, božjo moč, ki iz smrti ustvarja življenje, in izkustvo Svetega Duha, ki preobraža trpljenje v pot neslutene polnosti.

Frančišek z izrazom *veselje* poimenuje možnost ljubiti Jezusa do konca.

Tudi mi moremo spoznati »popolno veselje«, čeprav ne v skrajnih situacijah. Ne izberemo ga, ampak nas doleti. Privoliti vanj v zaupanju je skrivnost.

Se nadaljuje

Posodobljeni prevod Alojzija Resa
pregledal br. Miran Špelič
Odmeve prevedel Robert Kralj

Novice iz Svete dežele

JUNIJ

Nova spletna stran kustodije Svete dežele, posvečena cerkvi v Getsemaniju

Spletna stran www.getsemani-en.custodia.org ponuja poglobljene in posodobljene vsebine v štirih jezikih (v italijanščini, angleščini, španščini in francoščini) skupaj z bogato galerijo slik, ki jih je mogoče zlahka prenesti.

Tematski odseki, organizirani na preprost in intuitiven način, spremljajo obiskovalce pri njihovem odkrivanju in razumevanju enega od najpomembnejših krščanskih mest.

Poseben razdelek je namenjen projektu za ohranjanje in usposabljanje, ki ga v cerkvi skupaj s Centrom za mozaik v Jerihi ter s podporo programa italijanskega konzulata v Jeruzalemu trenutno izvaja ATS pro Terra Sancta, znanstveni nadzor pa poteka v okviru posebne komisije Studium Biblicum Franciscanum.

Virtualni fotografski ogled Getsemanija, ki je ena od vrhunskih točk spletnega mesta, obsega ogled svetega prostora cerkve, oljčnega vrta in votline v Getsemaniju v pogledu 360°.

Video o starodavnih zvonovih iz betlehemskega zaklada

Matej, diplomirani arheolog iz Poljske, restavrira bronaste zvonove iz 12. stoletja. Leta 1906 so jih izkopali frančiškanski arheologi blizu cerkve Gospodovega rojstva.

Leta 1863, ko so prenavljali kuhinjo v frančiškanskem samostanu, in potem spet leta 1906 so odkrili vrsto bronastih in srebrnih predmetov v Jezusovem rojstnem kraju in ti zdaj sodijo k cerkvi Kristusovega rojstva. Pozneje so te najdbe poimenovali betlehemiški zaklad, katerega del so tudi zvonovi.

Predmeti imajo veliko vrednost, ker pričajo o življenju v Sveti deželi in o njeni starodavni zgodovini in zato bodo tudi betlehemiški zvonovi tvorili del zbirke razstavljenih predmetov muzeja Terra sancta, ki je krščanski muzej in ga promovira kustodija Svete dežele, koordinira pa ATS pro Terra Sancta. Projekt je bil predstavljen v Milanu, znotraj projekta pa leta 2015 na dveh različnih lokacijah načrtujejo odprtje treh novih razstavnih prostorov za javnost.

JULIJ

Delavci v projektu Jeruzalem, kamni spominov pri delu v Nazaretu

V Nazaretu je trenutno kar nekaj delavcev iz vzdrževalne ekipe tehničnih služb kustodije Svete dežele, ki sodelujejo pri projektu *Jeruzalem, kamni spominov* in trenutno izvajajo vrsto vzdrževalnih del v frančiškanskem samostanu.

Na prošnjo p. Ricarda, samostanskega gvardijana, so se izmenjale tri različne skupine delavcev pod vodstvom Fouada, lokalnega vodje vzdrževanja, ki izvajajo dela na hišah Marije in Jožefa.

Prvi poseg v marcu je bil vzpostavitev infrastrukture za podatkovno omrežje,

katerega cilj je prenos slik v projektu Maria Vision. V maju je druga skupina delavcev obnavljala kripto cerkve sv. Jožefa, medtem ko trenutno šest delavcev dokončuje obnovo stopnic za dostop do dvignjenega dela cerkve sv. Jožefa. Ta zadnji projekt, ki ga je razvil neki španski prostovoljec in ki ga je podprl oče gvardijan, zajema tudi izdelavo dostopa za ljudi na vozičkih, tako da bodo tudi oni lahko prišli v cerkev in k maši.

Projekt Ureditev stanovanj in socialna ogroženost v starem Jeruzalemu je pri koncu: tukaj so rezultati

Prenovljenih je bilo še dodatnih 35 domov in 80 družin je prejelo pomoč v okviru nedavno zaključenega projekta ATS pro Terra Sancta *Ureditev stanovanj in socialna ogroženost v starem Jeruzalemu*, ki ga je financiral italijanski Razvojni sklad v okviru svojega programa *Posredovanje v kritični situaciji v podporo ranljivim palestinskim prebivalcem* ter s pomočjo kustodije Svete dežele. Cilj projekta je bil reševanje perečih stanovanjskih problemov v starem Jeruzalemu, zlasti zmanjševanje izgub pitne vode in izobraževanje za racionalno rabo tega primanjkujočega vira.

Leta 2011, v prvi fazi projekta, so obnovili 60 zastarelih vodovodnih in kanalizacijskih sistemov, kar tam živčim

družinam spet omogoča bivanje v zdravem in prijetnem okolju. Tudi leta 2012 so bili doseženi pomembni rezultati, čeprav je bilo na voljo manj sredstev: kot rezultat projekta je bilo popravljenih 35 individualnih vodovodnih sistemov ter 15 splošnih vodovodnih in kanalizacijskih sistemov, ki jih uporablja približno sto družin. Popravila so izvedli štirje delavci iz vzdrževalne ekipe kustodije Svete dežele, ki so v prvih mesecih izvajanja projekta delali skupaj s petimi vajenci, dodatni štirje vajenci pa so se pridružili v drugi fazi projekta. Ti vajenci, ki so bili v času izvajanja projekta deležni tudi ustreznega usposabljanja, so pozneje postali del vzdrževalne ekipe tehničnega urada kustodije Svete dežele.

Projekt torej ni pomenil le izboljšanja življenjskih razmer za številne družine v starem delu Jeruzalema, ampak je zagotovil tudi možnosti za usposabljanje številnih bodočih zaposlenih, s tem pa je posredno zagotovil tudi podporo za družine teh zaposlenih. Četudi je bilo v teh letih veliko doseženega, je potrebno storiti še marsikaj, da bi pomagali lokalnim kristjanom, ki želijo ostati na svoji zemlji, in da bi ohranili svete kraje

kot kraje, kjer je mogoče tudi normalno bivati.

Vsaka pomoč pride prav in pomislite, kaj lahko storite vi.

AVGUST

Preživeti mesec dni v nudenju pomoči krščanskim družinam v starem delu Jeruzalema: »neponovljiva izkušnja«

José Carlos je mlad inženir iz Albacete (Španija), ki se je odločili preživeti svoje poletne počitnice kot prostovoljec v Sveti deželi. Že več kot mesec dni dela za tehnični urad kustodije Svete dežele v okviru projekta *Jeruzalem, kamni spominov*, in to so njegove misli ob izteku:

»Ti tedni so neponovljiva izkušnja. Želim si, da bi podobno izkušnjo imeli tudi drugi, tako da bi potem lahko priporočevali, kaj so videli in doživeli v Sveti deželi, materni deželi nas kristjanov. ATS pro Terra Sancta mi je omogočila,

da sem bil tukaj in pomagal pri pripravi del za eno od faz projekta *Jeruzalem, kamni spominov*.

Pri delu na terenu sem spoznal številne družine, ki živijo v starem delu Jeruzalema, spoznal sem njihov način življenja, predvsem pa sem bil deležen njihove velike gostoljubnosti. Bilo je čudovito in lahko se naučš veliko od tistih, ki potrebujejo za življenje zelo malo, vse, kar imajo – naj je to malo ali veliko – pa z veseljem delijo z drugimi.«

Zaklad Svetega groba se vrača v Jeruzalem po razstavi v Versaillesu

Zaklad Svetega groba je bil predstavljen v trimesečni razstavi, ki so jo pred kratkim zaprli. Razstava je bila prikazana v zelo posebnem okolju palače v Versaillesu pri Parizu. Po zaprtju so se vsi predmeti vrnili v sveto mesto.

Vsak predmet ima svojo zgodbo ... popotovanje nazaj prav do korenin krščanstva, ki jih želi kustodija Svete dežele še bolj osvetliti v muzeju Terra Sancta, ki bo predvidoma odprt leta 2015.

Izbral in prevedel br. Boštjan Horvat

Občni zbor DPSD

Barbana, 18. maj 2013

Predsednikovo poročilo za obdobje od lanskega občnega zbora v Strunjanu do letošnjega na Barbani

Členjene članice in dragi člani Društva prijateljev Sv. dežele, naše društvo je letos staro 17 let, torej še eno leto do polnoletnosti. Članstvo v društvu v glavnem izhaja iz romarskih skupin v Jeruzalem, le izjemno redki prihajajo iz bibličnih skupin, kar pa je seveda po statutu društva tudi mogoče.

Lani izvoljeno novo vodstvo društva, seveda z nekaterimi starimi koreninami, je prineslo nov veter. Nov računalniški program, navajanje, vnašanje podatkov, skratka, gledano bolj od daleč, polno novih problemov. Za postavitev novega sistema je potreben čas in šele sedaj po skoraj letu dni se stvari pilijo. Zato se vam ni treba zelo čuditi, zakaj vas iz društvene pisarne velikokrat kličejo za tak ali drugačen podatek. Dokončanje evidenc članstva je že praktično pri cilju. Vendar pa novi program zahteva vedno točne podatke. Članice in člani menjate naslov, bivališče, telefonsko številko. Spremembe sporočite, da bodo lahko podatki jasni. K temu sodi tudi elektronska pošta, zopet naslovi, kar nam omogoča hitrejšo obveščenost.

Gibanje članstva je kar viharo. V zadnjem letu smo imeli stanje članstva že nad tisoč, pa jih je neplačana članarina nekaj odpihnila, tako, da smo trenutno pristali pri številu 984. Pretekli mesec nam je umrl g. Stanko Gorec, ki je dočkal skoraj sto eno leto. V letu 2013 je 53 novih članov, izstopov pa 8. 100 članov je starih 80 let ali več.

Nove romarske poti, novi programi, to je stalna sila priganjalka. Na osnovi anket, ki jih posredujete, nastajajo novi programi, vendar ne brez kančka sreče. V zadnjih dveh letih je bil zelo dober odziv za romarsko pot na naš vzhod, v Ukrajino, na Krim, v Moldavijo, Romunijo, kamor gremo v ponedeljek. Verjetno imamo kar nekaj slovanskega čuta in pripadnosti do naših davnih korenin. Tudi za letošnje leto so vaše želje po krajših poteh, celo samo enodnevnih v dobrem odzivanju.

Je pa tudi res, da smo opustili vikend duhovne vaje v adventu in postu. Razlog je tudi v tem, da odziv ni bil vedno dober, drugi razlog je pa v tem, da se mnogi sami odločate za razne tečaje, ki vam ustrezajo. Mislim, da v tako bogati duhovni ponudbi, ki je v naši domovini na tem področju, ni ravno nujno, dodajamo še nove programe. Če boste pa želeli, jih pa seveda lahko.

Od lanskega občnega zbora do letošnjega smo imeli 10 društvenih romanj s skupno udeležbo 426 romarjev in ro-

maric. S tem imamo doseženo srednje povprečje. Glede na odmevno finančno stanje na splošno je pa takšna udeležba zelo solidna.

Tudi po občnem zboru lani, ko nas je v Strunjanu blagoslavljal obilen dež in nas je tam bilo 122, je letošnja udeležba večja od lanske, saj nas je tu kar 137.

Pogledi in načrti za naprej:

1. Amerike ni potrebno odkrivati, ker jo je že odkril popotnik Krištof.

Vendar pa že odkrite celine vedno znova vabijo, pa čeprav smo jih že veliko obiskali. Tudi ponoven odhod na isto pot je novo presenečenje. Zato je npr. romanje v Sveto deželo ali pa po Baragovi misijonski poti v Ameriko zopet novo odkritje. Od dolgih poti pa ne smemo pozabiti tudi na domovino, ki še vedno ostaja v skrivnostni lepoti in kar naprej se najde kak nov, neodkrit kotiček. Tako bo tudi letos za Anino romanje zanimiva Benečija.

2. Zahvala vsem članicam in članom društva, ki s svojim sodelovanjem

v društvu, z rednim plačevanjem članarine, z udeležbo na romanjih posredno podpirate tudi delovanje kustodije Svete dežele pri njenih programih. Frančiškani v Sveti deželi v tem trenutku vzdržujemo 1500 delovnih mest kristjanov, ki opravljajo različna dela od šolstva in zdravstva do pomoči v svetiščih in samostanih. Sam statut našega društva nas k temu zavezuje, vendar prvenstveno to delamo iz pripadnosti Sveti deželi in njenemu poslanstvu. Zato z vsakim romanjem, ki se ga udeležite, nekaj malega prispevate Sveti deželi, medtem ko gre pri agencijah takšen profit v privatne žepe. In tako je potrebno, da ste obveščeni o delovanju, čeprav bo zakladničarka, gospa Anča, stvari razložila v podrobnostih.

3. Obveščanje v društvu. Podobno ugotovitev sem podal že lani. Spletne strani društva in SMS sporočila so bili še do včeraj nerazumljiv način komuniciranja za našo in tudi starejšo generacijo. Danes je pa skoraj izjema, da kdo teh medijev ne uporablja. Trenutno imamo v programu SMS pošte kar 617 vaših števil, ki vam le v nekaj sekundah prinesejo novico ali kakšno sporočilo. Zgodi se, da nekaterim to še vedno dela težave, da kličete nazaj in sprašujete, kaj se je zgodilo. Tudi za branje SMS sporočil se je potrebno dati poučiti. Priporočam, da bolj komuniciramo na

ta način in varčujemo s papirjem, čeprav pošta rada vidi, da je veliko prometa. Tu mislim na spremljanje internetnih društvenih strani, kjer najprej najdete sveže podatke.

Ob sklepu bi se rad zahvalil novemu upravnemu odboru za konstruktivno sodelovanje pri vodenju in upravljanju društva. Velikokrat je bil potreben dodatni napor za udeležbo na sestankih, vendar ste ga v glavnem z dobro voljo tudi našli.

In končno zahvala vam vsem, ki ste ob članstvu v društvu tudi dobrotniki in podporniki Svete dežele. Naša revija Brat Frančišek vas redno obvešča tudi o vseh darovih, ki jih pošiljate na komisarjat. Tudi podpora Sveti deželi je bila v preteklem letu krepko čez 100.000 EUR, gledano na slovensko Cerkev v celoti. Tudi s tem podatkom upravičujemo svoj društveni obstoj, da smo v osnovi podporniki in plemeniti dobrotniki kristjanov v Sveti deželi.

p. Peter,
predsednik društva

Anino romanje

V soboto, 27. 7. 2013, po godu sv. Ane in Joahima, se je Društvo prijateljev Svete dežele odpravilo na tradicionalno »Anino romanje«. Vsako leto, z zahvalo in prošnjo za naše pokojne in žive mame, v kak znamenit romarski kraj. Tokrat smo se napotili v Beneško Slovenijo, v zamejstvo k »Mariji Žanjici«. Vsi smo tja romali prvič, saj je vest o »Beneški Bernardki« iz Porčinja nad Čedadom v matični domovini Sloveniji odjeknila šele nedavno. (Glej Družina: Bernardka Beneških Slovencev. Oživiljena romarska pot k Mariji v Porčnju. Št. 29, 15. julij 2012).

En velik in dva mala avtobusa se nas je nabralo pod vodstvom p. Petra, našega komisarja za Sveto deželo, in prof. dr. Antona Štruklja, ki sta nas skrbno pripravljala na tako izjemna in duhovno bogata doživetja.

Zaselek, zdaj že sloveči Porčinj (Porzús), je skrit v gorati Benečiji med rekama Terom in Melino, kot »Bogu za hrbtom«. Z dolinske furlanske župnije v trgu Attimis (Ahten) se je treba vzpenjati po vijugasti ozki cesti kakšnih 700 m visoko, kjer na samem vrhu samuje vasica Porčinj s slikovitimi, lepo vzdrževanimi kamenitimi hišami (~ 30 prebivalcev), s cerkvijo sv. Janeza Krstnika in sv. Lucije, z romarsko kapelo-cerkvico »Marije Žanjice« v dolinici na kraju prikazanja, s spomenikom vidkinje, pastirice Tereze, in novim romarskim domom, varnim gostoljubnim krovom za vse, ki se vzpenjajo h Gospodu. Toliko čudovitega na enem samem svetem gorskem kraju, od koder se na vse strani razpira prelep razgled na beneške gore in brezmejne, od zrelega žita pozlačene ravnice Furlanije ...

O ti zemlja rodna, zemlja bedna mala, ki te milost božja meni v last je dala..., je o Beneški Sloveniji zapel njen rojak, duhovnik, pesnik in pisatelj, narodni buditelj Beneških Slovencev, mons. Ivan Trinko Zamejski, rojak iz Tarčmuna pod Matajurjem, kjer tudi počiva (1863–1954). Cerkev je vsa dolga stoletja, vse do sodobnosti, duhovno vzgajala slovensko beneško ljudstvo, budila v njem pripadnost slovenskemu rodu, vzdrževala materni jezik in žlahtnila starodavne molitve in pesmi, gojila ob pridigah slikovito pripoved, saj v tem svetu slovenskih šol nikoli ni bilo. Arhaična beneškoslovenska govorica se še drži v dolini in povodju reke Ter (tersko narečje) in blagoglasno odmeva v dolini reke Nadiže (nadiško narečje) s središčem v Špetru Slovenov, z znamenito trojezično šolo. V Vidmu zanje izhaja kulturno-verski list *Dom*, večinoma v

nadnarečni beneškoslovenski jezikovni različici, v Čedadu pa *Novi Matajur*, tednik Slovencev videmske pokrajine, ki prinaša trojezične sestavke: italijanske, knjižnoslovenske in beneškoslovenske. Skromna, vendar vedra duhovna in kulturna hrana beneškoslovenskih rojakov.

Kaj je nas, Anine romarje, nagnilo, da smo se podali do skrajnih meja, ne le slovenskega marveč sploh slovanskega sveta, na stičišče z romanskim življenjem Furlanov, Italijanov, potomcev nekdanjega mogočnega rimskega cesarstva?

Sredi 19. stoletja se je v Porčinjcu pripetilo nekaj neverjetnega, nekaj nenavadnega, a daljnoročno pomembnega. Sama Mati Božja, imenovana »Marija Žanjica«, je tam postavila »jezikovni mejnik«, saj je na mali šmaren (8. septembra 1855) pred več kot 150 leti »po domače« (po beneškoslovensko) nagovorila devetletno deklico Terezo Duš, ki je po maminem naročilu v dolinici pod vasjo pasla kravo, z malim srpom pa poskušala zanj nažeti še malo trave. Zagledala je po domače napravljeno gospo, ki ji je rekla: »Kaj delaš danes, ko je praznik, saj veš, da se na praznik ne sme delati!« Tereza je plaho odgovorila, da mora poskrbeti za lačno kravo. Marija ji je vzela srpek iz rok, sama odžela šop trave, ji ga dala in naročila: »Pojdi v vas in vsem povej, da naj spoštujejo nedeljo, praznike. Naj ne preklinjajo, naj s postom zadoščujejo in molijo rožni venec, da bodo obvarovani še hujših nesreč« (v Furlaniji, tako kot v Porčinjcu, je takrat ljudi »kosila« smrtonosna kolera). Tereza je ubogala, še prej pa je vprašala: »Kdo ste vi, gospa?« »Zdaj ti tega ne

utegnem povedati, hčerka moja, bom pa še prišla.« In šli sta vsaka na svojo stran. Ko se je Tereza ozrla, je videla, kako je gospa izginila ...

Deklica je naročilo prenesla med vaščane, ga ponavljala, a dvomljivci niso verjeli. Konec septembra (27. in 30. septembra) so se po nestrpnem pričakovanju vsi prepričali. Marija se je Tereziki prikazala še dvakrat, tokrat ob večerni molitvi rožnega venca v cerkvi; celo domov jo je v temi po vasi spremljala. »Vidim jo, vidim jo! Tam je, vabi me k sebi,« je vzklikala. Bala se je; Marija ji je dala roko, z njo pa je po cerkvi hodila tudi njena vrstnica, mala Marija Turco, ki pa ni nič videla, nič slišala. Marija pa je bila tako svetla, lepa. Vsa cerkev je bila od nje razsvetljena, vendar razen Tereze nihče ni videl ničesar. Da bi ji verjeli, je Marija Tereziki ob tretjem srečanju na hrbtno stran desne roke vtisnila križec (3x3 cm). Blestel se je kot iz zlata, kasneje je postajal rdeč, ob koncu življenja pa je bil bel (tako je pričala redovnica, njena prednica). Vedno ga je skrivala pod rokav, vsi pa so ga končno videli, ko je s. Tereza-Marija Hosana v Vidmu v cerkvi počivala v krsti.

Izjemna novica se je kot blisk iz Porčinja spustila v dolino v Čedad in

kapiteljska duhovščina se je nad dogodkom zamislila. Terezo so že naslednje leto »oddaljili« od doma in domačega okolja, da ne bi bilo preveč pobožnega vznemirjanja. V Čedadu so zanj skrbeli učiteljica in dva duhovnika. Nato so jo sprejeli v Vidmu v Dom za ubožne ženske in dekleta in nato v skupnost sester Božje Previdnosti v Vidmu. Oboje je tedaj v Vidmu osnoval duhovnik Luigi Scrosoppi, ki ga je papež Janez Pavel II. leta 2002 razglasil za svetnika.

Tereza je bila stara 11 let, ko je šla od doma; ni znala pisati, tudi brati ni znala, ni znala italijansko. Kmalu je pri sestrah v sebi začutila klic po redovniškem življenju, vendar se je čutila za to nesposobna. Marija jo je vzpodbujala, saj je tudi v Domu pri sestrah imela videnje. Bila je že bolna, ko so jo končno sprejeli v skupnost sester in je dobila ime »Marija Hosana«. Živela je v molitvi in globoki povezanosti z Marijo. Ni še dopolnila 25 let, ko je leta 1870 umrla v sluhu svetosti.

Vse to je rodilo duhovne sadove v njenem rojstnem kraju. Po smrti staršev je njen brat Giovanni Battista »dolino prikazanja« podaril Cerkvi in vaščani so z velikim trudom zgradili prvo kapelico. Vse za gradnjo potrebno so iz doline na hrbtnih znosili po naporni strmi poti, da bi dogradili svojo »gotsko katedralo«. In vendar takrat, leta 1885, še ni bila deležna blagoslova Cerkve. Veljala je le za eno mnogih znamenj v deželi.

Ko je z leti kazalo, da bo sveto dogajanje šlo v pozabo, saj so žive priče že pomrle, pa so spregovorili »zapisi« in čudežna znamenja (prelepo cvetje in nenavadna svetloba ob kapeli). Prenovljeno kapelo-cerkvico je nato šele leta 1953 posvetil videmski pomožni škof mons. Luigi Cicuttini.

Po zaslugi prizadevnih duhovnikov, Furlanov, in zamejskih slovenskih duhovnikov je bila v sodobnosti v Porčanju povečana in obnovljena župnijska cerkev s prelepim krstnim kamnom, kjer je bila krščena (za domačine »sveta«) Tereza. Nad njim nas nagovarja barvita freska, ki z ganljivo, pristrčno milino prikazuje srečanje »Marije Žanjice« z ubogo Tereziko v dolini pod vasjo. Za oltarjem, kjer je Marija deklici vtisnila križec na roko, dogodek »živi« na barvastem oknu. Tudi prenovljena kapela-cerkvica »Marije Žanjice« v dolini nas preseneča in razveseljuje s svojo preprosto, a pristrčno lepoto. Tereza podobno kot lurška Bernardka kleči in moli pred Marijo, ta pa drži njen srpek v svoji roki nad njeno glavo. Kapela je okrašena, vsa v lučkah, kar pomeni, da je tu prostor žive molitve. V njej je mogoče dobiti tudi svečke, podobice in brošurico g. Carla E. Gomberona o dogajanjih v Porčanju. V slovenščini in italijanščini (izd. župnija Attimis, »Comunità Porzûs- Porčinj, 2013).

Po 150 letih raziskovanj in preverjanj so se vsi dvomi razpršili, saj sta končno ta kraj obiskala in blagoslovila tudi dva videmska nadškofa, pokojni Alfredo Battisti in sedanji Pietro Brollo. Od leta 1992 tako iz skritosti 19. stoletja na tej gorski jasi klije in se razcvita novo Mari-

jino romarsko središče, dar Neba od sveta odmaknjenim Beneškim Slovencem, preveč pozabljenim. Nagovarja pa tudi vse nas Slovence in nam izprašuje vest.

Marijino naročilo Tereziki postaja v sodobnosti vse bolj aktualno:

»Posvečujte Gospodov dan!« Kaj se je pri nas zgodilo, da za mnoge ni več nedelje? »Ne preklinjajte, s postom zadoščujte!« Kako se naša žlahtna govorica prepleta s kletvami in kvantami! Kdo se še posti, ko je kljub krizi kruh še vedno v smetnjakih! In molitev rožnega venca? Ni več družinska, ni več občestvena. Le v cerkvi jo še slišimo in posamezni verniki še tiho molijo rožni venec.

Marija je Terezi povedala, da bo tudi sadje, plodovi zemlje, zelenjava, vse bo zastrupljeno, če ne bodo, če ne bomo molili ... Zdaj je tak tudi naš čas!

Porčnjska Mati Božja, »Marija Žanjica«, prosi za nas, saj si že Terezi povedala, da si ti edina, ki še zadržuješ roko Stvarnika, da nas upravičeno ne zadene Božja jeza

Premalo časa je bilo, da bi še bolj okušali »božje gostoljubje« tega svetega kraja, kjer nas je tamkajšnji g. župnik z nepopisnim veseljem sprejel, nam vse obrazložil, sestre Marije Brezmadežne iz daljne Brazilijske pa so nas v romarskem domu z vso toplino postregle.

Poslovili smo se, da bi spoznali še druge znamenitosti in lažje razumeli skrito življenje Beneških Slovencev v hribovju nad Tersko in Nadiško dolino,

ki s praznjenjem vasi počasi zamira. Svetla točka v tem okolju pa je Špeter Slovenov, njihovo živahno duhovno, kulturno in šolsko središče v še strnjeno naseljeni dolini reke Nadiže. Nad njim je v gorskem slemenu skrita znamenita Landrska jama, obljudena od pradavnine, saj je dajala zatočišče že jamskemu medvedu, za njim pa prebivalcem doline vseh zgodovinskih obdobij. Tja so pribežali, tam so našli varno skrivališče pred obleganji roparskih in vojaških osvajalcev (od Hunov in Turkov do Francozov). Svoj drugi dom so našli tukaj. Mleli so žito, pekli kruh, pili vodo iz hladnih izvirov, se k Bogu zatekali najprej v romanski kapelici, nato v gotski cerkvi, ki jo je umetniško izoblikoval zidarski mojster Jernej iz Loke. sv. Janeza Krstnika in sv. Janeza Evangelista pa častili (in ju še častijo) z mašno daritvijo in molitvijo v največji naravni votlini pred baročnim, zlatim oltarjem kobariškega rezbarja Andreja Vrtarja oz. Ortarja iz sosednje Soške doline. Kako veličastno! Ta duhovni počitek v prijetnem hladu!

Kaj vse smo morali obiti! Od daleč nas je na drugi strani Nadiže vabila k sebi prelepa »živa Marija« s Stare gore (Castelmonte), najstarejša Marijina božja pot v Italiji, od davnih časov trajni romarski cilj beneških, koroških in primorskih Slovencev, Furlanov in Italijanov. Ni slučaj, da od tam izvira šele v šestdesetih letih prejšnjega stoletja v Čedadu odkriti, datirani »Starogorski rokopis« (iz let 1492 ali 1498), zapis vere, očenaša in zdravemarije v stari slovenski jezikovni različici za romarje z jezikovne tromeje. Odkril ga je beneškoslovenski duhovnik A. P. Cracina, ki je tudi prvi pisal o njem.

Kako dragocen delež so po svojih jezikovnih in kulturnih spomenikih, po

svoji človeški toplini in otroški vernosti v slovensko duhovno zakladnico prispevali Beneški Slovenci!

Ne smemo jih pozabiti!

Ko smo zapuščali Trinkovo deželo, mi je v spominu oživela stara, beneškoslovenska pesem-žalostinka, ki z otožno melodijo razodeva vso bridkost, vso tako usodno globoko navezanost beneških rojakov na skopo rodno grudo in njihovo tako značilno, trdno medsebojno družinsko povezanost. Sožitje, ki je pogoj njihovega vztrajanja za preživetje. Ni veliko besed, vse je le en sam predirljiv vzklík, en sam onemogel vzdih, ki se ponavlja. V navadi je bilo, da so jo zapeli, ko so se poslavljali od domačih in odhajali v tujino za delom in zaslužkom, saj doma niso vsi mogli preživeti.

*Oj božime, oj božime (v božje ime)
tele dolince,
oj božime, oj božime tele dolince,
kuo vas težko,
kuo vas težko jas zapustim.*

*Oj božime, oj božime sastre i bratri,
oj božime, oj božime sastre i bratri,
kuo vas težko,
kuo vas težko jas zapustim ...*

Martina Orožen

Darovi za Sveto deželo

od 28. 6. 2013 do 14. 8. 2013

50 € Stiglic Neda, Beravs Nika, Globevnik Vlasta
40 € Svara Zorka
30 € Kokelj Marija
20 € Konjc Silvana, Žnidaršič Jožica, Sibal Alojz
10 € Kerhlanke Jože

Bog povrni!

Uredila Majda

SREBRNI JUBILEJ KOMISARIATA ZA SVETO DEŽELO V SLOVENIJI – 9. novembra 2013

25 let

V 25 letih delovanja je Komisariat za Sveto deželo v Sloveniji znova povezal Jezusovo domovino s Slovenijo in obratno. V tem času so se v Sveti deželi zgodili mnogi premiki:

Nastalo je novo politično ozemlje Palestine znotraj države Izrael.

Kustodija (frančiškanska provinca v Orientu) je zgradila že blizu tisoč stanovanj za krščanske družine.

Deluje šolski sistem z 10.000 učenci. Komisariat je v tem času pripravil romanja za skoraj 10.000 romarjev iz Slovenije in zamejstva.

Vsako leto se v Sloveniji zbere nad 100.000 EUR darov za šolske programe v Sveti deželi, kar prispevajo verniki v nabirkah »Božji grob« in »Šole v Sveti deželi«.

Zato bo v soboto, 9. novembra 2013, zahvalno romanje na Brezje ob 25-le-

tnici delovanja Komisariata za Sveto deželo.:

☞ Ob 9.30 zbiranje v baziliki z molitvijo rožnega venca.

☞ Ob 10.00 somaševanje v baziliki.

☞ Po maši predstavitev BILTENA SVETA DEŽELA.

Nato odhod na BRDO PRI KRANJU, ogled protokolarnega parka, sledi slavnostno (Martinovo) kosilo v protokolarni restavraciji.

Vabljeni vsi prijatelji Svete dežele, nekdanji romarji in romarice. Prijave sprejema KOMISARIAT za Sveto deželo, Tržaška 85, 1000 Ljubljana, email: komisariat@rkc.si.

Poskrbljeno bo za avtobusne prevoze iz Ljubljane, Ajdovščine, Kamnika in Kranja.

Prispevek za prevoz in pogostitev bo enoten in simboličen, ne glede na razdaljo: 30 EUR. Ostanek od stroškov bo namenjen dobrodelnosti Svete dežele.

DRUŠTVO PRIJATELJEV SVETE DEŽELE
V SLOVENIJI

TRŽAŠKA 85, SLO - 1000 LJUBLJANA,
REPUBLIKA SLOVENIJA

TEL.: +386 (0)1.24.44.250,

FAX.: +386 (0)1.24.44.251;

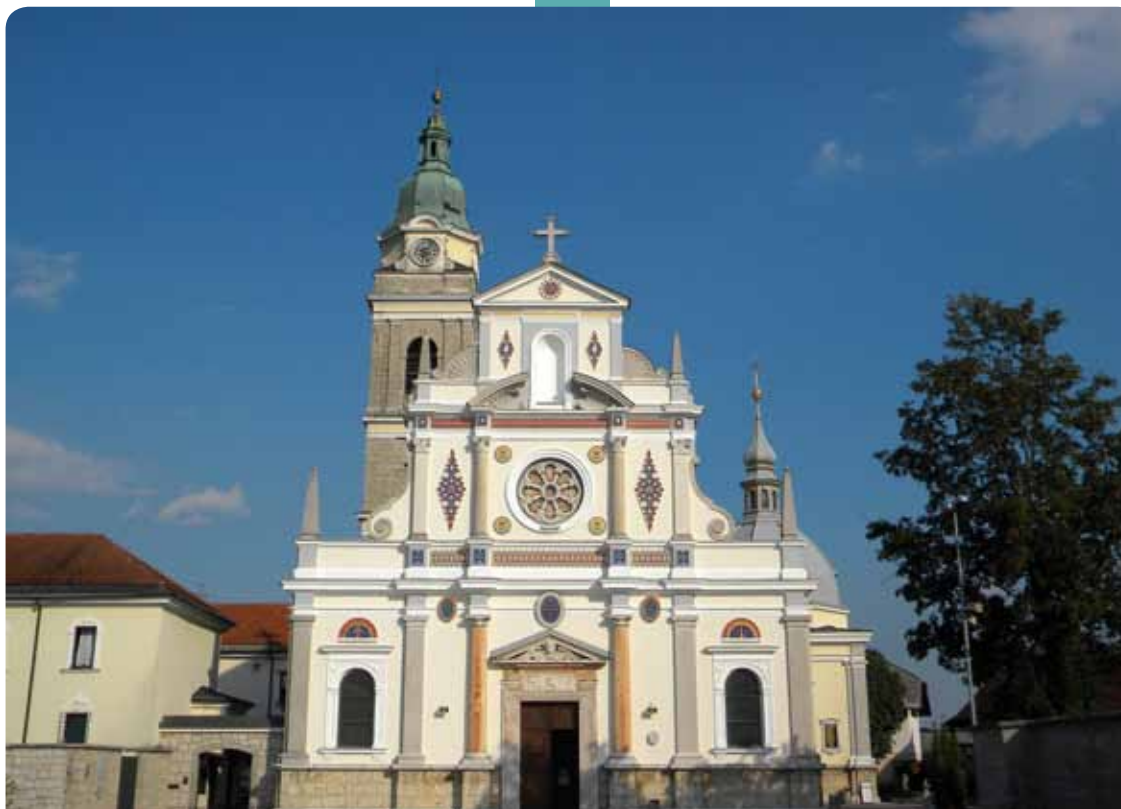
GSM: 041.669.134

HTTP://WWW.SVETA-DEZELA.SI

E-MAIL: KOMISARIAT@RKC.SI

TRR: 05100-8010149684

ID.DDV: SI67460607 (DAVČNI ZAVEZANEC)

MAGNIFICAT

REVIIJA, S KATERO MOLIJU KATOLIČANI PO VSEM SVETU

Začnimo in sklenimo dan z molitvijo!

Vsak mesec v reviji najdete:

- uvodno misel in razmišljanje,
- blagoslov meseca,
- marijansko antifono meseca,
- jutranjo in večerno molitev za vsak dan,
- mašna besedila z Božjo besedo za vsak dan,
- življenjepis svetnika ali meditacijo za vsak dan,
- mesečni koledar,
- razlago umetniškega dela na naslovni strani.

NOVO

Letna naročnina za **12 števil** s 5% popustom je **55,80** evra. Naročnikom Družine ali drugih revij založbe Družina priznavamo **10%** popust, letna naročnina je **52,90** evra. Naročnikom Besede med nami priznavamo **15%** popust; letna naročnina je **49,90** evra.

Popusti se ne seštevajo. Cena izvida v prosti prodaji je **4,90** evra.

Naročila po telefonu: 01/360-28-28, e-pošti: narocila@druzina.si in v spletni prodajalni: www.druzina.si ali osebno v knjigarni:

- Krekov trg 1, Ljubljana (delovni čas: pon. od 8. do 16. ure, tor. – petek od 8. do 15. ure)
- Štula 23, Ljubljana-Šentvid (delovni čas: pon. – petek od 8. do 18. ure)

ZALOŽBA
DRUŽINA